

เรื่องเล่า
ชาวปิดทอง

สารบัญ

เรื่องที่ ๑
รอยพระบาทขัตติยนารี

๕

เรื่องที่ ๒
จากสาวโรงงาน สู่ปราชญ์เกษตร

๙

เรื่องที่ ๓
ระเบิดไม่กลัว กลัวไม่มีจะกิน

๑๓

เรื่องที่ ๔
ชีวิตที่ไม่ต้องหนีหัวซุกหัวซุน

๑๗

เรื่องที่ ๕
จากลูกจ้างสวนมะนาว สู่เจ้าของ

๒๑

เรื่องที่ ๖
กะร่างผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี

๒๕

เรื่องที่ ๗
จากอดเป็นอัม

๒๙

เรื่องที่ ๘
ชีวิตสุขี ชีวิตที่พลิกผัน

๓๓

เรื่องที่ ๙
นักสู้ผู้ไม่เคยย่อถ่อ

๓๗

เรื่องที่ ๑๐
รอย-จนไม่สำคัญ ทรายยังมีโอกาส

๔๑

CONTENT

๔๕

เรื่องที่ ๑๑
ซินเดอเรลล่ากาแฟสินธุ์

๔๙

เรื่องที่ ๑๒
ผู้สร้างซ็อกเก็ตเรียนโป่งลึกให้กระฉ่อน

๕๓

เรื่องที่ ๑๓
กึ่งชีวิตนี้ สู้ไม่มีถอย

๕๗

เรื่องที่ ๑๔
ท่ามกลางสายหมอกและดวงดาว

๖๑

เรื่องที่ ๑๕
เลิกเร่ร่อนมาส่งแพ

๖๕

เรื่องที่ ๑๖
กะเหรี่ยงผู้หญิงมีใจในรากเหง้า

๖๙

เรื่องที่ ๑๗
สำเร็จได้ด้วยใจมุ่งมั่น

๗๓

เรื่องที่ ๑๘
เมลอนออนไลน์ ขายได้ขายดี

๗๗

เรื่องที่ ๑๙
พลิก “ล้มเหลว” เป็น “สำเร็จ”

๘๑

เรื่องที่ ๒๐
โรงพยาบาลนี้ดี มีนาข้าว เล้าไก่ และแปลงผัก

เจ้าของ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เรื่องเล่าชาวปดทอง.-- กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ, 2563. 84 หน้า.

1. การพัฒนาชุมชน. 2. การดำเนินชีวิต. I. ชื่อเรื่อง.

307.14

ISBN 978-616-235-345-1

พิมพ์ครั้งที่ ๑

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

จำนวน

๑,๕๐๐ เล่ม

จัดทำโดย

บริษัท แอร์บอร์น พรินต์ จำกัด

๑๕๑๙/๒๑ ซอยลาดพร้าว ๔๑/๑ ถนนลาดพร้าว แขวงสามเสนนอก

เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๓๙-๙๗๐๐ โทรสาร ๐-๒๕๑๒-๒๒๐๘

เว็บไซต์: www.airborneprint.com e-mail: airborneprint2018@gmail.com

๑ รอยพระบาทขัตติยนารี

๒๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๓ เป็นวันแห่งความปลื้มปิติของคณะผู้ทำงาน “ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ” ทุกคน รวมทั้งพสกนิกรชาวน่าน เมื่อสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณมหาราชินี สิริกิติการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมสำนักงานปิดทองฯ ณ ชุมชนบ้านไผ่เหลือง ตำบลโนนเวียง อำเภอเมืองน่าน

ตั้งแต่เช้าตรู่ของวันนั้น เส้นทางเสด็จพระราชดำเนินตลอดทั้งสายแน่นขนัดด้วยฝูงชนที่มาเฝ้ารอชมพระบารมี ทุกแววตาล้วนฉายแสงแห่งความสุขและความซาบซึ้ง เพราะชาวน่านทุกคนรู้ว่า “น่าน” คือ จังหวัดที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงงานในพื้นที่น่านเป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่ายี่สิบปี

พระมหากรุณาธิคุณที่หล่อหลอมสู่ชาวน่าน ผ่านโครงการพระราชดำริมากมาย ได้ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวน่าน ทั้งในด้านสาธารณสุข การอนามัยแม่และเด็ก การศึกษา การส่งเสริมหัตถกรรม และสินค้าชุมชน ภายใต้ตราสินค้า “ภูฟ้า”

ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ เป็นต้นมา “**น่าน**” ยังเป็นพื้นที่ต้นแบบบูรณาการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริแห่งแรกของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ

การเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมสำนักงานปิดทองฯ เปรียบประดุจฝนทิพย์จากฟากฟ้า ที่หลั่งลงมา ชโลมใจคณะทำงานปิดทองหลังพระฯ ทั้งกรรมการ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครพัฒนาของมูลนิธิฯ คณะทำงาน และพสกนิกรทุกคนให้ชุ่มฉ่ำเย็น

รอยพระบาทที่ยาตราต่อไปยังเนินจุดประกาย หมู่ ๗ บ้านน้ำปาก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา เพื่อทอดพระเนตรพื้นที่โครงการในวันนั้น ยังตราตรึงอยู่ในหัวใจคณะทำงานปิดทองฯ และเป็นพลังบันดาลใจ ให้ปิดทองฯ ก้าวตามรอยพระบาทในการพัฒนาที่มีเป้าหมายให้คนไทยสามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างเข้มแข็ง และยั่งยืน

จากก้าวแรกในการดำเนินตามรอยพระยุคลบาทที่จังหวัดน่าน ตลอด ๑๐ ปี หลังจากนั้นปิดทองหลังพระฯ ได้ก้าวต่อไปยังพื้นที่ต้นแบบบ้านโคกล่าม-แสงอร่าม จังหวัดอุดรธานี ในปี ๒๕๕๔ พื้นที่ต้นแบบบ้านโป่งลึก-บางกลอย จังหวัดเพชรบุรี ในปี ๒๕๕๕ พื้นที่ต้นแบบบ้านแก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี เมื่อปี ๒๕๕๖ และพื้นที่ต้นแบบแก้มลิงหนองเล็งเปื้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ ในปีเดียวกัน จนถึงล่าสุด ในปี ๒๕๕๙ คือ พื้นที่ต้นแบบตำบลทุ่งโป่ง จังหวัดขอนแก่น และพื้นที่ต้นแบบ ๗ หมู่บ้าน ในสามจังหวัดชายแดนใต้ ยะลา นราธิวาสและปัตตานี

ในทศวรรษหน้า ปิ่นทองหลังพระฯ ยังจะก้าวต่อไป ในการสร้างพื้นที่ต้นแบบการแก้ไขปัญหาด้วย องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ เพื่อสร้างความเข้มแข็งยั่งยืนให้กับชุมชน สนองเบื้องพระยุคลบาทและ พระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ที่ทรงงานหนัก เพื่อความสุขและความวัฒนาสถาพรของคนไทยตลอดมา

เรื่องเล่า **ชาวปิ่นทอง**

 จากสาวโรงงาน สู่ปราชญ์เกษตร

ชีวิตของ **อุบลพรรณ สุปัน** อดีตสาวโรงงานผลิตกระเป๋าย่านสมุทรปราการ ที่ต้องจากบ้านเกิดและลูกเล็กที่เพิ่งหย่านม เพราะความยากจน ทำมาหากินได้ไม่พอลี้ยงปากเลี้ยงท้องทั้งครอบครัว และมีหนี้สินเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง เมื่อปิดทองหลังพระฯ เข้ามาในพื้นที่จังหวัดน่าน

อุบลพรรณและสามี ตัดสินใจไม่กลับไปทำงานโรงงานอีก เพราะเมื่อมีน้ำจากบ่อพวงสนเขา มีดินที่ได้รับการปรับปรุง มีเมล็ดพันธุ์ พืชผัก สัตว์เลี้ยง และความรู้จากการส่งเสริมของปิดทองหลังพระฯ การเป็นเกษตรกรที่บ้านเกิดก็ดูเหมือนจะเป็นโอกาสที่ดีและมีความหวัง

จากที่เคยปลูกข้าวได้ไม่พอกิน เป็นหนี้เป็นสินจากการปลูกข้าวโพดที่ได้ผลผลิตไม่คุ้มกับที่กู้ยืมมาลงทุน การปลูกพืชหลังนา และพืชผักอื่นๆ การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมอื่นๆ ที่ปิดทองฯ ส่งเสริม อุบลพรรณใช้เวลาเพียงปีเดียว ชำระหนี้สินได้ทั้งหมด ๑๐ ปีที่ผ่านมาจนถึงวันนี้ ชีวิตของอุบลพรรณเปี่ยมด้วยความสุขและอบอุ่น อยู่กับสามี พ่อแม่ และลูกทั้งสอง

ความขยันหมั่นเพียร มัธยัสถ์ อดออม และความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา จนถึงวันนี้อุบลพรรณกลายเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญในการทำเมล็ดพันธุ์ข้าวกล้าดีมีผล หลังจากได้รับการสนับสนุนจากปิดทองหลังพระฯ ไปรับการอบรมจากศูนย์วิจัยพันธุ์ข้าวจังหวัดพิษณุโลก

นอกจากเมล็ดพันธุ์ข้าวของเธอจะเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดีเป็นที่ต้องการแล้ว ความรู้และความเชี่ยวชาญของเธอยังเป็นที่ยอมรับในชุมชน ให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ต่อไปให้กับคนอื่นๆ อีกด้วย จากคนแรกและคนเดียวที่ทำเมล็ดพันธุ์ข้าว เธอเริ่มต้นแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวของเธอไปให้กับคนอื่นๆ จนถึงวันนี้เธอได้ขยายจำนวนคนทำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปอีกมากมาย ทั้งเอาไว้ปลูกเองและจำหน่าย ทั้งในบ้านน้ำปาก บ้านสบขุ่น ในอำเภอสองแคว ไปจนถึงอำเภอสันติสุขและแม่จริม

ในแต่ละวัน อุบลพรรณมีกิจกรรมให้ทำตลอดทั้งวัน ตั้งแต่ตีหนึ่งจดเย็นย่า ในพื้นที่ทั้งสามแปลงของเธอที่เคยทิ้งร้าง ถูกพลิกฟื้นใหม่ให้กลายเป็นสวนยางพารา มะม่วงหิมพานต์ ลำไย ไร่ข้าวโพด พริก บ่อปลา และแปลงปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวแน่นอนว่า ทำให้เธอมีรายได้ตลอดทั้งปี

“หน้าแล้ง มีนา-เมษา ก็เก็บมะม่วงหิมพานต์ สิงหา-กันยา เก็บลำไย พันหน้าฝนก็กรีดยาง เกี้ยวข้าวแล้ว หลังนาก็มีข้าวโพดขาย เราไม่มีหนี้สินก็อยู่ได้สบาย ไม่ต้องดิ้นรนมาก ถึงฤดูกาลอะไร เรามีผลผลิตตามฤดูกาลนั้นก็พอแล้ว ”

แม้จะมีงานมากมายที่ต้องทำทั้งในนา ในสวน งานบ้านและดูแลคนในครอบครัว แต่อุบลพรรณบอกว่าเธอไม่เคยเหนื่อยหรือท้อเลย “ตอนไหนเหนื่อยก็พักก่อน พักเดี๋ยวก็หาย ”

ความตั้งใจของอุบลพรรณ คือต้องการถ่ายทอดความรู้การทำเมล็ดพันธุ์ข้าวกำลั้มัวออกไปให้ได้มากที่สุด “ไม่อยากให้ข้าวนี้หายไป เพราะหนูเป็นคนเริ่ม หนูอยากให้มีคนอื่นมาสานต่อไป ถ้าสูญหายไปก็น่าเสียดาย ทำแล้วก็ผูกพัน ยังรักอยู่ จะทิ้งไปก็ไม่ได้ ”

อุบลพรรณบอกว่า แม้เธอได้รับอะไรมากมายจากปิตทองหลังพระฯ แต่ที่ดีที่สุด คือ ความรู้ที่จะติดตัวไปตลอด และยังสามารถส่งต่อให้กับคนอื่น ๆ ได้อีกด้วย

๓ ระบิตไม่กลัว กลัวไม่มีจะกิน

ในยุคสงครามเวียดนาม ชาวบ้านบ้านโคกลำและบ้าน
แสงอร่าม ตำบลกุดหมากไฟ อำเภอนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
เกือบทั้งหมดหารายได้ยังชีพด้วยการ “เก็บระเบิด” ขาย

เป็นระเบิดที่เครื่องบินของสหรัฐฯ ปลดทิ้ง ก่อนจะนำ
เครื่องลงที่ฐานทัพสหรัฐฯ จังหวัดอุดรธานี

สุดใจ เจริญสุข อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านโคกลำ ก็เป็น
คนหนึ่งในนั้น ที่พากันไปเก็บระเบิดทั้งครอบครัว

“ครอบครัวมีกันทั้งหมด ๑๒ คน ทำนา ๑๔ ไร่ แต่ได้
ข้าวไม่พอกิน ข้าวกระสอบหนึ่ง ๑๐๐ กิโล กินไม่ถึง ๑๕ วัน
ก็หมด เดือนหนึ่งๆ ต้องหาเงินให้ได้ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท
ซื้อข้าวสารกระสอบละ ๑,๒๐๐ บาท ให้ได้ ๒ กระสอบ
พอจบ ป.๔ อายุ ๑๖-๑๗ ปี เกิดสงคราม ก็เลยไปเก็บ
ระเบิดมาขาย ”

เป้าหมายการปลดระเบิดทิ้งของเครื่องบินสหรัฐฯ คือ
ถูฟอยล์ ห่างจากหมู่บ้านไปประมาณ ๑๓ กิโลเมตร ก่อน
ปลดระเบิดจะมีประกาศเตือนให้ผู้คนถอยห่างไป แต่คนที่
กลับวิ่งเข้าหาระเบิด โดยรู้จากประสบการณ์ด้วยว่า เครื่องบิน
จะบินวนก่อน ๓ รอบ รอบที่ ๔ จึงจะปลดระเบิดทิ้งลงมา

“ แรกๆ ก็กลัวเหมือนกัน แต่เห็นคนอื่นๆ ทำ ก็เลยทำบ้าง เวลาระเบิดลงมา มันจะลึกลงไปในดิน ก็ต้องขุด ๑๐-๒๐ เมตร เอาขึ้นมา ลูกระเบิดใหญ่ๆ ที่ยังไม่แตก ขายได้ลูกหนึ่งตั้ง ๖๐๐ บาท ลูกเล็กๆ ก็ ๒๐ บาท ดินระเบิดปีละ ๔๐ บาท ”

ผู้ใหญ่สุดใจบอกว่า บางครั้งระเบิดลงมาห่างจากตัวเองไปแค่ไม่กี่เมตรก็มี แม้จะมีพี่น้องร่วมสายเลือด และชาวบ้านหลายคนต้องตายไป แต่ด้วยความจำเป็น ทุกคนก็ต้องทำ

“ ถึงกลัวก็ต้องไป เพราะไม่มีจะกิน กลัวไม่มีกินมากกว่ากลัวตาย ”

ทั้งชีวิต สุดใจบอกว่าเก็บระเบิดมาแล้วมากมายจนนับไม่ไหว ตั้งแต่ลูกเล็กๆ ขนาด ๑๐ กิโลกรัม ไปจนถึงลูกใหญ่ เพราะในช่วงเวลาที่สงครามรุนแรงนั้น มีการปลดระเบิดทิ้งวันละหลายรอบ แต่ละวันเป็นร้อยๆ ลูก และวิชาที่แก่กล้ามากขึ้นเรื่อยๆ จนสามารถแกะระเบิด เอาดินระเบิดข้างในออกมาได้

สุดใจใช้ชีวิตอยู่บนภูเขา อยู่กับระเบิดถึง ๗-๘ ปี จนได้ฉายา “**เสือภูเขา**” แม้สงครามจะสิ้นสุดลง แต่เศษระเบิดเล็กๆ ก็ยังเก็บมาขายได้กิโลกรัมละ ๕๐ สตางค์ ถึง ๑ บาท

ในที่สุด เมื่อไม่มีระเบิดเหลืออยู่อีก สุดใจก็ต้องตัดสินใจจากบ้าน จากภรรยา และลูกทั้ง ๔ คน ไปขายแรงงานในต่างประเทศ เหมือนกับคนในวัยแรงงานทั้งหญิงและชายทุกคนในหมู่บ้าน

“ มีนายหน้ามาชวนว่าค่าตอบแทนดี เลยเอาที่ของพ่อตาไปจำนองมาจ่ายค่านายหน้า ๒๕,๐๐๐ บาท แต่ครั้งแรกของการไปขายแรงงานที่มาเลเซีย กลับกลายเป็นถูกหลอก ถูกหลอกลวง ”

ต่อมาไปขายแรงงานที่ไต้หวัน แม้รายได้จะพอสมควร แต่ก็ไม่มีเหลือ แถมเป็นหนี้ เพราะติดเหล้าและการพนัน จนต้องขายที่ดินของพ่อตา ๘ ไร่ ได้เงิน ๓๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้หนี้

“ผมทำให้ครอบครัว รวมทั้งพ่อตาแม่ยายผิตหวังมาก
เดินในหมู่บ้านไม่มีใครทักเลย เพราะเขากลัวจะยืมเงิน ”

ในที่สุด สุดใจก็คิดได้ เมื่ออายุเข้า ๔๐ ปี เลิกเหล้า เลิกการ
พนัน เริ่มทำมาหากิน ทำความดีและช่วยเหลือสังคม จนในที่สุด
ก็ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นจังหวัดเดียวกับที่ปิดทอง
หลังพระฯ เข้ามาทำงานในพื้นที่ต้นแบบบ้านโคกล่าม-แสงอร่าม

“ก็เข้าร่วมกับปิดทองฯ มาตั้งแต่ต้น ตอนแรกก็ไม่รู้ว่า
ปิดทองฯ คืออะไร จนคุณชายมาประชุมชาวบ้าน บอกว่า
จะมาช่วยให้มีกินมีอยู่ พัฒนาอ่างห้วยคล้ายๆ ชาวบ้าน
ทุกคนก็เอาหมด ผมเลยเอาชาวบ้านไปช่วยกันวางแนวท่อ
ส่งน้ำ จัดเวรกันจนสำเร็จ ”

การทำงานร่วมกับปิดทองฯ คือความภูมิใจของผู้ใหญ่สุดใจ
“ขอให้ชาวบ้านมีกิน คือ เป้าหมายของผม ทุกวันนี้ความรู้
ที่ปิดทองฯ เอามาให้ ช่วยให้ชาวบ้านได้พัฒนาตัวเอง มีอยู่
มีกินมากขึ้น บางคนใช้หนี้ได้หมดแล้ว คนที่ไปขายแรงงาน
ต่างประเทศก็กลับมา เพราะเชื่อว่าจะสามารถทำกินได้ ”

๕ ชีวิตที่ไม่ต้องหนีหวัชทุกหวัช

ปฏิพัทธ์ จิมลี หนึ่งในราษฎรบ้านโคกลำ ที่ต้องละทิ้งบ้านและครอบครัว ไปขายแรงงานในต่างประเทศ อยู่เกือบยี่สิบปี เพื่อให้มีรายได้มากพอเลี้ยงครอบครัว เพราะทำอะไรทำนาไม่ได้ผล เนื่องจากความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ จนต้องยอมกู้เงินจากนายทุนถึงเจ็ดหมื่นบาทเป็นค่านายหน้า

จากชื่อ สุรียา มาเป็น ธนกฤต จนถึง ปฏิพัทธ์ ที่ต้องเปลี่ยนทุกครั้งเมื่อจะไปทำงานต่างประเทศ เพื่ออำพรางตัวให้สามารถกลับเข้าไปทำงานได้ใหม่

ชีวิตระหว่างขายแรงงานที่ได้หวั่น ไม่ได้เป็นไปอย่างที่หวัง ไปอย่างถูกต้อง มีสัญญา ก็มีรายได้หลังหักทุกอย่างเหลือเพียง เดือนละ ๘,๐๐๐ บาท ใช้เองเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท ที่เหลือเก็บ รวบรวมไว้ส่งกลับบ้าน ก็ต้องเสียค่านายหน้าร้อยละ ๕ เมื่ออยาก มีรายได้มากขึ้นก็ต้องหนีสัญญาไปทำงานโรงงานอื่นนอกระบบ แลกกับการอยู่อย่างหลบๆ ซ่อนๆ และต้องระวังตัวทุกฝีก้าว

“ถ้าไปข้างนอก อย่างเช่น ไปร้านอาหารไทย จะมีทางลับ ให้นี้ออกหลังร้าน เวลาตำรวจมา จะมีคนบอกแล้วก็หนีกัน”

แม้จะระวังตัวอย่างไรตลอดสามปี วันหนึ่งก็พลาด โดนจับได้ ในโรงงาน จึงถูกส่งตัวกลับทันที และไม่มีโอกาสกลับไปทำงาน ในไต้หวันได้อีก

จากโรงงานพลาสติก ไปโรงงานกระเบื้อง และโรงงานทอผ้า ในไต้หวัน เขาต้องเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ ไปทำงานที่ประเทศ อิสราเอล ตามคำชักชวนของญาติภรรยา

“พอกลับมาแต่งงาน ทำไรทำนา พอมีลูกก็อยากมีเงินเก็บไว้ส่งลูกเรียนหนังสือ เห็นเขาส่งเงินกลับบ้านเยอะ เลยตัดสินใจไปจ้าง เลียค่านายหน้าไปอีก ๙๐,๐๐๐ บาท ไปทำเกษตร สวนดอกไม้ ที่มีกุหลาบเป็นหลัก ”

ปฎิพัทธ์บอกว่า สวนกุหลาบเป็นงานหนัก เพราะต้องดูแลและเก็บทุกวัน อาหารต้องทำกินเอง แต่ก็มีเงินเหลือส่งกลับบ้านได้ อยู่ได้สองปีครึ่ง แม่ภรรยาเสียชีวิตจึงกลับบ้าน

ประเทศที่สามที่เขาออมกู้เงินอีกเก้าหมื่นบาทเป็นค่านายหน้าไปทำงานก่อสร้าง คือ กรุงอาบูดาบี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งที่นี่ ปฎิพัทธ์บอกว่า เป็นชีวิตที่ยากลำบากที่สุดแล้ว

“ต้องตื่นตั้งแต่ตีสาม อาบน้ำ ล้างหน้า ไปกินข้าว คนสองสามพันคนต้องเข้าแถวเข้าคิวกัน เพราะรถจะออกไปส่งตอนตีสี่ นั่งรถไปสองชั่วโมงถึงไซต์งานก่อสร้างโรงกลั่นน้ำมัน ทำงานหกโมงเช้าถึงหกโมงเย็น ถ้าวันไหนไม่ทัน ไม่ได้ไปทำงานก็ไม่ได้เงิน ที่ไซต์งานอากาศร้อนมากถึง ๖๐ องศา ขนาดนั่งเฉยๆ เหมื่อยก็ออก เลือเปียกเป็นน้ำเลย ที่ทำงานไม่มีเฟิงพัก อยู่กลางทะเลทราย ไม่มีต้นไม้ ลมก็มีแต่พายุทะเลทราย บางทีสามสี่เมตร มองไม่เห็นกัน ที่พักคนงานเป็นตู้คอนเทนเนอร์ ไม่มีหน้าต่าง มีประตูเดียวห้องหนึ่งนอนสิบคน วันไหนไฟดับก็นอนไม่ได้ กลับมาถึงสองทุ่มก็นอนเลย เพราะไม่มีที่ให้ไปไหนได้ ”

ทำงานได้หนึ่งปี บริษัทมีโครงการจะส่งเขาไปทำงานต่อที่ประเทศโอมาน ตอนนั้นเองที่ภรรยาโทรศัพท์มาบอกว่า จะกลับบ้านไหม มีโครงการปิดทองฯ เข้ามาในหมู่บ้าน มาทำแหล่งน้ำให้ มาส่งเสริมอาชีพเกษตร มาให้ความรู้ จึงขอกลับบ้านมาดูแลลูกก่อน

“ภรรยาเข้าโครงการก่อน เขาบอกว่าเห็นความหวังและเขาเชื่อมั่นปิดทองฯ ถึงชนกลับบ้าน ”

การกลับครั้งนี้เป็นการกลับมาอยู่บ้านอย่างถาวรและ
ไม่คิดจะไปไหนอีกแล้ว เพราะภาพที่เราเห็นเมื่อกลับมา
คือ พักทองเต็มทุ่งนาที่เคยปล่อยไว้เฉยๆ หลังเกี่ยวข้าวแล้ว
และมีอะไรให้ทำนอกจากทำนาอีกมาก ทั้งเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่
ปลูกผัก พืชหลังนา

“ มีรายได้ตลอดทั้งปี แม้จะไม่ใช้เงินก้อนใหญ่
แต่ก็ไม่ขาดมือ ดีกว่าไปขายแรงงาน เพราะเป็นลูกจ้าง
ตัวเอง รายได้ก็มากกว่าไปทำงานเมืองนอก ไม่ต้องเป็น
หนี้เป็นสิน อยู่บ้านดีกว่า ”

ทุกวันนี้ ปฏิพัทธ์ใช้ชีวิตทั้งวันอยู่ในแปลงเกษตร ๒๐ ไร่
ของเขา ที่เป็นทั้งนาข้าว สวนผัก สวนผลไม้ เลี้ยงวัว
และใช้ความรู้ที่ได้รับจากปิดทองฯ มาต่อยอดทดลองทำ
หลายอย่างด้วยตัวเอง แต่กับคำถามว่า ทุกวันนี้พอใจกับ
ชีวิตแล้วไหม

คำตอบของเขา คือ “ พอใจ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ จนกว่า
จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้คนอื่นได้ก็จะพอใจมาก
กว่านี้ เราทำได้ก็อยากให้คนอื่นทำได้เหมือนเรา ”

๕ จากลูกจ้างสวนมะนาว สู่เจ้าของ

ยั้ง นาวะ จดจำเรื่องราวชีวิตของตัวเองในวัยเยาว์ ได้เพียงว่า พ่อเป็นคนแก่กระงาน แม่เป็นคนโป่งลึก จึงเกิดที่แก่กระงาน มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน เรียนที่ โรงเรียน อ.ฮ. ลิงค์ (ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีนคริน ทราบรมราชชนนี) ในอำเภอท่ายาง ถึงชั้นประถม ปีที่ ๓ เมื่อแม่ตาย ครอบครัวก็แตกสลาย แยกย้ายกันไปคนละทิศละทาง

ยั้งในวัยสิบขวบ ร้อนเร่ไปเรื่อย ไปอยู่ป่าเต็งรัง ไปบวชเรียนบ้าง หลายปีจึงกลับมาอยู่กับพี่ชายที่ โป่งลึก บ้านเดิมของแม่ สองคนพี่น้องทำมาหากินด้วย การเลื่อยไม้ในป่าไปขาย เพราะในเวลานั้นยังไม่มี การประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ จนอายุได้ ๑๖ ปี เปลี่ยน จากตัดไม้เป็นตัดหวายจากในป่า ลากออกมาขาย

“ ลากหวายมันลำบาก เหนื่อยมาก เข้าไป ตัดก่อน แล้วตีหวายเอาน้ำออก เวลาจับต้องระวัง เพราะหวายมีหนาม ลากออกมาทีละ ๖๐ ท่อน ท่อนหนึ่งยาวแปดศอก เข้าไปตั้งแต่เช้า ออกมาก็เย็น เอามาเหลา มัดเป็นกำ ใส่เรือล่องไปขายที่ทำเรือ ในอุทยานแก่กระงาน กำละ ๑๐ บาท เดือนหนึ่ง ขาย ๓ หน หนละ ๖๐ กำ ได้เดือนละพันกว่าบาท ”

เมื่อมีครอบครัว (มีลูกทั้งหมด ๑๒ คน) นอกจากปลูกข้าวไร่แล้ว ก็เผาถ่าน ด้วยวิธีการขุดหลุมเผาในป่า แล้วค่อยขนออกมา บางทีก็ล่าสัตว์ด้วย ยังบอกว่า ในเวลานั้น เขาทำทุกอย่างเพื่อเลี้ยงชีพ เมื่อมีการประกาศเป็นเขตอุทยานฯ ก็ต้องแอบๆ ลักลอบทำ เพราะจะทำงานอื่นหรือแม้แต่รับจ้างก็ไม่มีให้ทำ

จนกระทั่งมีคนมาลงทุนทำสวนมะนาวที่โป่งแดง ห่างออกไป ๑๕ กิโลเมตร ยังจึงไปทำงานรับจ้างที่สวนมะนาว “กินข้าวเช้าเสร็จก็เดินไปสวนมะนาว ถึงใกล้ๆ เที่ยง ดายหญ้ากับดูแลต้นมะนาว สามปีมะนาวออกลูก ก็ได้ค่าจ้างเก็บมะนาวแข่งละลิบบาท บางทีก็เอาเมียเอาลูกไปช่วยเก็บด้วย ได้ค่าจ้างวันละร้อยกว่าบาท เอาไว้ซื้อข้าวกับนมให้ลูก ก่อนกลับบ้านก็ซื้อข้าวสารมาถังหนึ่ง หมดแล้วก็ซื้อใหม่ ”

แปดปีหลังจากนั้น ยังเปลี่ยนไปรับจ้างทำนาทุ่งที่ปราณบุรี เพื่อหาเงินมาผ่อนชำระค่ามอเตอร์ไซค์อยู่สองปี ปิดทองหลังพระฯ ก็เข้ามาทำงานในพื้นที่

ยังกลับบ้านมาทำการเกษตร ทั้งที่ไม่เคยทำมาก่อน แต่เมื่อได้รับการสนับสนุนจากปิดทองหลังพระฯ ทั้งความรู้ พืชผลต่างๆ ทั้งกล้วย มะนาว กาแฟ ทูเรียน และพันธุ์ไก่ ยังกลายเป็นเกษตรกรเต็มตัว ทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่ ๑๐ ไร่ของตัวเอง

“อยากทำไร่ เพราะได้เป็นตัวของตัวเอง เป็นของเราเอง ถึงทำเกษตรจะเหนื่อย แต่ก็พักได้ ผลที่ได้ขึ้นอยู่กับความขยันของเรา ”

กว่าจะเป็นพื้นที่ทำเกษตรได้ ยังใช้เวลาถึงสามปี ค่อยๆ ถางต้นไม้ที่เคยรกทึบเป็นป่า ค่อยๆ ปรับพื้นที่ด้วยตัวเองคนเดียว ค่อยๆ ถางไป ปลูกไปเรื่อยๆ จนถึงวันนี้ ยังคงใช้เวลาทั้งวันอยู่ในแปลงเกษตรของเขา ดายหญ้า ปลูกและดูแลต้นไม้ไป

ก่อนที่มะนาวและทุเรียนจะให้ผลผลิต รายได้ของยังมาจากผักและกล้วยที่มีคนมารับไปขาย แบ่งกันคนละครึ่ง ขายเดือนละ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๓๐ กว่าเครือ ก็ได้กันคนละสี่พันต่อเดือน ซึ่งยังบอกว่า ยังดีกว่าตอนทำงานรับจ้าง

“ปลูกมะนาวไว้ ๓๐๐ ต้น กาแฟอีก ๑๐๐ ต้น ดายบ้าง รอดบ้าง เพราะไม่มีน้ำ จะให้น้ำก็ต้องใช้เครื่องสูบน้ำ ใช้น้ำมันเกือบลิบลิตร จะใช้ท่อ ก็รื้อกว่าท่อจนลงทุนหมื่นกว่าบาท ไม่มีเงินจะลงทุนเองจนปิดทองฯ เข้ามาสนับสนุนให้กู้เงินมาวางท่อ น้ำตอนนี้เลยเป็นหนี้โครงการ ทั้งค่าไถ่ ค่าท่อน้ำ แต่ไม่มีหนี้อื่น ”

แต่ดูเหมือนว่า ยังจะไม่กังวลนักกับหนี้สินจำนวนนี้ เพราะเชื่อมั่นว่ารายได้จะดีขึ้น เมื่อมะนาวให้ผลดีรวมทั้งรายได้จากการเลี้ยงไก่และปลูกผัก ที่เพิ่งมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยกันปลูกและหาตลาด

“ก่อนหน้านี้ก็ปลูกผักบ้างในที่ของตัวเอง แต่ปีนี้หลังจากเกี่ยวข้าวแล้วก็จะโละออก ปลูกผักแทนปลูกมะเขือยาว พริก และทุกอย่างเท่าที่มีแรง ”

โดยเฉพาะมะนาว ยังใช้ประสบการณ์จากที่เคยรับจ้างในสวนมะนาวมาทำ จนทุกวันนี้ เขากลายเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยสอนคนอื่นๆ ต่อ ทั้งเรื่องการติดตาม ทาบกิ่ง และต่อกิ่ง

ยังสรุปในตอนท้ายว่า ชีวิตที่ดีขึ้นได้ทุกวันนี้ เพราะความรู้และการสนับสนุนจากปิดทองหลังพระฯ นั่นเอง

๖ ภาระงานผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี

พนม ชายา เป็นหนึ่งในครอบครัวชาวปากะญอหรือกะเหรี่ยง ซึ่งเคยอาศัยอยู่ที่บ้านบางกลอยบน ใจกลางป่าแก่งกระจาน และถูกอพยพลงมาอยู่ที่บ้านบางกลอย เมื่อพนมอายุได้ ๑๐ ขวบ

ครอบครัวนี้ไม่ได้รับการจัดสรรพื้นที่ทำกิน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างยากลำบาก แต่ก็ไม่ได้ทำให้ พนมท้อถอย ยอมแพ้ แล้วอยู่ไปวันๆ เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านโป่งลึก พนมชวนขวยหาหนทางที่ดีขึ้นให้กับชีวิต ด้วยการทำงานที่โรงงานทำรองเท้าไปด้วย เรียนการ ศึกษาออกโรงเรียนไปด้วย จนจบชั้นมัธยมปลายที่ลพบุรี

“ ท້อยากเรียนเพราะพูดไทยไม่ได้ ความรู้ก็ไม่มี เห็นเพื่อนๆ อ่านออกเขียนได้ก็อยากทำได้ด้วย ถึงไม่เก่งก็ขอแค่อ่านได้ ก็ตั้งใจเรียนเท่าที่จะเรียนได้ เพราะคิดว่าจะทำให้มีอนาคตที่ดีขึ้น ”

จนเมื่อมีครอบครัว พนมไปอยู่กับภรรยาที่เชียงราย ทำงานรับจ้างหักข้าวโพด เก็บเงาะ ได้พิเศษ ก็ล้มป่วย

“ สะอึกจนหายใจไม่ทันเหมือนใจจะขาด แต่หมอให้ผมไปบำบัดทางจิต ผมเลยบอกว่า ถ้ารักษาไม่ได้ ผมขอกลับบ้าน ออกจากเชียงราย อาการก็ดีขึ้น จนหายขาดเมื่อมาถึงบ้าน พ่อผมเป็นหมอดู เขาบอกว่าผิดผี อยู่เชียงรายไม่ได้ ” พนมเล่าพลางหัวเราะพลาง

พนมพาครอบครัวกลับมาอยู่บางกลอย หลังจากพักฟื้นระยะหนึ่งก็เริ่มทำงานรับจ้างตัดหญ้า ได้เงิน ครั้งละ ๒๐๐-๓๐๐ บาท รวมแล้วเดือนละ ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ บาท เกือบทั้งหมดไว้ซื้อข้าวสาร หาปู หาปลา เก็บผักมาเป็นอาหาร

๓ ปีหลังจากนั้น ชีวิตของพนมก็ได้พบกับการเปลี่ยนแปลง ด้วยการสมัครเข้าทำงานเป็นอาสาสมัคร พัฒนาของปิตทองหลังพระฯ

“ พอติดต่อนั้นปิตทองฯ ทำประชาคมชาวบ้าน เรื่องระบบไมโครกริต ผมอยากเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือบ้านก็เลยสมัคร เมื่อเห็นว่าผมอ่านออกเขียนได้ ก็เลยให้เป็นหนึ่งในตัวแทนสองคนของ หมู่บ้านไปเข้ารับการอบรม ”

พนมเริ่มต้นเรียนรู้ระบบไมโครกริด จากการไปอบรมที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.)

“ ตอนไปไม่รู้หรอกว่าไมโครกริดคืออะไร แรกๆ ก็ยาก เขาให้วัดไฟก็กลัวไฟดูด ”

พนมบอกว่า อาศัยจำและสังเกตสิ่งที่อาจารย์สอน ทั้งเรื่องแผงวงจร แผงโซลาร์เซลล์ วิธีการดูแล แก้ไข หัวสับ การวัดไฟ จนในที่สุดก็เข้าใจ ทำผิดบ้าง ถูกบ้างไปเรื่อย ก็ทำได้

ทุกวันนี้ นอกจากดูแลชาวบ้านแล้ว หน้าที่หลักของพนม คือ ดูแลรับผิดชอบบำรุงรักษาระบบไมโครกริด ของหมู่บ้าน คอยตรวจเช็ค ซ่อมแซมการชำรุดเสียหายเล็กๆ น้อยๆ และตรวจจดบันทึกปริมาณน้ำที่สูบขึ้น จากสระเก็บน้ำ กับข้อมูลไฟฟ้าที่โซลาร์เซลล์ผลิตได้ วันละสามเวลา เช้า เที่ยง และสี่โมงเย็น ส่งข้อมูลไปให้ กับอาจารย์ มจธ. และประสานกับคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำของหมู่บ้าน

“ไมโครกริดให้ผลดีกับชาวบ้าน แต่ก่อนปลูกอะไรก็ตาย เพราะไม่มีน้ำ พอมีไมโครกริด อัตราการรอดของพืชก็มีสูงขึ้นมาก ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกได้ ๕๖๘ ไร่แล้ว ชาวบ้านก็บอกว่าดี ไม่ต้องเสียเงินสูบน้ำมากๆ แล้ว ”

พนมบอกว่า ทุกวันนี้เขารู้สึกดีมากที่ได้ช่วยชาวบ้าน และงานที่รับผิดชอบประสบความสำเร็จ แม้จะมีรายได้มาจากการเป็นเจ้าหน้าที่อาสาสมัครของปิดทองฯ อย่างเดียว ก็ถือว่ายังดีกว่าตอนทำงานรับจ้างมาก

“ตอนนี้ผมรู้เรื่องไมโครกริดค่อนข้างดี และความรู้ที่ได้จากปิดทองฯ นี้ หากวันหน้าปิดทองฯ ถอนไปจากพื้นที่ ระบบน้ำ ระบบไมโครกริดเหล่านี้ องค์การบริหารส่วนตำบลก็จะมารับผิดชอบดูแลต่อ ก็คงได้ใช้ความรู้นี้ทำงานต่อไป เพราะตอนนี้ผมรู้เรื่องอยู่คนเดียว ”

พนมกล่าวติดตลกว่า “ถ้าไม่รู้เรื่องไมโครกริด ก็คงต้องออกไปหางานทำที่อื่น เพราะที่ทำกินไม่มี ชีวิตคงลำบาก อย่างนี้ต้องเรียกว่า ไมโครกริดช่วยชีวิต...”

๗ จากอดเป็นอัม

ชีวิตในวัยเด็กที่ บุญเตือน ราชสีห์ ชาวปกากะญอ
เผ่าปัว ในตำบลแก่นมะกรูด ชายขอบป่าห้วยขาแข้ง จำได้
คือ ครอบครัว พ่อแม่ลูก รวม ๑๒ คน ช่วยกันปลูกข้าวไร่
แบบเลื่อนลอย ย้ายเปลี่ยนที่ไปเรื่อยเหมือนคนอื่นๆ ทั้ง
ตำบล แต่ข้าวที่ได้ไม่เคยพอกิน

แปลงที่บุญเตือนทำกินอยู่ในปัจจุบันเป็นของครอบครัว
มาก่อน จนพ่อแม่แก่ลง เธอจึงได้รับที่ต่อ เริ่มจากปลูก
ข้าวโพด ซึ่งก็ไม่ได้ผล เพราะถ้าไม่ถูกไถกับหมาเข้ามา
ทำลาย ก็จะถูกน้ำท่วมตลอด เพราะเป็นร่องเขาทางน้ำ
ที่เมื่อมีฝนตก น้ำป่าก็จะไหลลงมานองเต็มไปหมด

เมื่อปิดทองหลังพระฯ เข้ามาในพื้นที่ นอกจากจะ
มีการสำรวจแนวเขตที่ดินทำกินของแต่ละคนให้ชัดเจน
จนไม่มีการบุกรุกป่าเพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีการสร้างฝายและ
ส่งเสริมอาชีพ เช่น การปลูกไม้เมืองหนาวและสตรอว์เบอร์รี
เธอเป็นคนหนึ่งที่เข้าร่วมโครงการและลงมือทำตั้งแต่ต้น

“ตอนที่ปิดทองฯ เข้ามา ตรงนี้ยังทำข้าวโพดอยู่
ซึ่งรายได้ก็ไม่มากนัก เมื่อปิดทองฯ เข้ามา เจ้าหน้าที่อื่นๆ
ก็เข้ามาอย่างป่าไม้ก็เอาไม้ผล ไม้ป่า เข้ามาปลูกผสมผสาน
ในแปลง เลยกปลูกข้าวโพดเพราะต้นทุนสูง หันมา
ปลูกผักเมืองหนาว ผักพื้นบ้าน และสตรอว์เบอร์รี ”

การปลูกกะหล่ำ กะหล่ำปม บร็อกโคลี แรดิช คื่นหาวาน ในเวลาเพียงสามเดือนก็มีรายได้จากการนำไปขายให้ชาวบ้าน ครูในโรงเรียน และตามตลาด จากนั้นก็ลงไม้ผล เช่น เงาะ ทุเรียน ลำไย เสาวรส อย่างละไม่ต้องมาก ก็พอจุนเจือครอบครัว เพราะในยามนี้มีผลผลิตมาก ขายที่ตลาดชาวไร่ ช่วงเสาร์-อาทิตย์ ก็ได้หลายพันบาท หรือในเวลาที่ไม่มีผลผลิต ก็ยังได้เก็บพันบาท

จากพื้นที่ที่แทบไม่เคยปลูกอะไรได้ ความรู้จากการเข้าไปร่วมพัฒนาระบบน้ำ ทำให้เธอสามารถแก้ปัญหาได้ ด้วยการขุดคลองไส้ไก่รอบพื้นที่ด้วยตัวเอง และลูกๆ ที่ปิดทองฯ พาไปศึกษาดูงานหลายๆ ที่

“ ตอนนั้นลูกเรียนมัธยม อายุ ๑๔ ปีได้ปิดทองฯ พาไปดูงาน เขาก็กลับมาเล่าให้ฟังว่าต้องทำอะไร จากที่เขาไม่เคยชอบทำเกษตร ตอนนีเขไปเรียนโรงเรียนเกษตรแล้ว บางทีก็ท้วง กลัวร่างกายเขาไม่ไหว เพราะทำเกษตรมันต้องเหนื่อย แต่ลูกก็ยืนยันว่าไหว ทำได้ เพราะชอบไปแล้ว ก็ตามใจเขา เพราะไม่ได้หวังให้ลูกเป็นเจ้านายคนอยู่แล้ว ขอแค่เป็นคนดี ไม่เป็นภาระสังคมก็พอ ”

ปัจจุบันในที่ดินทำกินของบุญเดือนมากกว่า ๑๐ ไร่ เดินไปทางไหนก็สามารถเก็บพืชผักทุก ๆ อย่างรอบตัว มากินได้หมด ทั้งไม้ผล ไม้เมืองหนาว ผักพื้นบ้าน และสมุนไพร นักร้อยชนิดผสมปนเปกันไป และความคิดของเธอในวันนี้ คือ **“ไม่ทำข้าวโพดก็ไม่อดตาย”**

พืชผัก ผลไม้ของเธอเจริญเติบโตงอกงามโดยปราศจากสารเคมี สามารถนำไปจำหน่ายได้ในตลาดหลายๆ แห่ง เป็นรายได้เลี้ยงครอบครัว ปลูกบ้าน ส่งลูกและหลานได้เรียนหนังสือ และมีมากมาย สามารถแบ่งปันให้กับเพื่อนบ้านได้ตลอดเวลา

ความชอบต้นไม้ ชอบสีเขียว ทำให้บุญเดือนปลูกต้นไม้ทุกอย่าง จากผักผลไม้เมืองหนาว มาเป็น กาแฟ ไม้สัก ไม้พะยูน ซึ่งนอกจากจะเป็นรายได้ที่ดีแล้ว ต้นไม้ของเธอยังช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวและป่าให้กับห้วยขาแข้ง และเธอยังไม่หยุดที่จะวางแผนปลูกต้นไม้ไปเรื่อยๆ

แม้เมื่อการท่องเที่ยวดินแดนหนาวสุดกลางสยามได้รับความนิยม บุญเตือนก็ยังรักษาความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจช่วยเหลือไว้อย่างคงเส้นคงวา เธอบอกเล่าอย่างอารมณ์ดีว่า

“ บางทีเอาลูกคนเล็กไปขายของ เขาเอาของให้ลูกหนูไม่อยากเอาเปรียบเขา ก็เอาของของเราแลกเปลี่ยนให้ไปปีที่แล้วนักท่องเที่ยวเยอะมาก ไม่ได้ขายอะไรเลย เพราะไปช่วยปิดทองฯ นั่งนับรถที่ผ่านเข้ามา มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากๆ เขาอยากได้สตอร์เบอร์รี่ แต่เราไม่มีให้ ก็รู้สึกไม่ดีที่เขาผิดหวัง ”

แล้วทำไมบุญเตือนจึงไม่ปลูกอย่างใดอย่างหนึ่งมากๆ ให้พอขาย เหตุผลของเธอ คือ ไม่อยากเป็นภาระให้กับหน่วยงานที่มาช่วยเหลือ บางคนปลูกมากๆ พอไม่ได้ผล หรือมีของมากไประบายไม่ทันก็เครียด สำหรับเธอขายหมดก็หมด ขายไม่หมดก็แบ่งให้คนอื่น ไม่ได้เน้นเงิน

“ ทุกวันนี้ เมื่อเทียบกับตอนเด็กๆ แล้ว ชีวิตดีขึ้นมาก ตอนเด็กๆ อดอยาก อยากกินอะไรก็ได้แต่มอง ข้าวหม้อหนึ่งได้กินนิดเดียวเพราะต้องแบ่งกันหลายคน วันนี้ได้กินอ้ม อยากกินอะไรก็ได้กิน อยากกินอะไรก็ปลูกเอง ”

๘ ชีวิตสุขี ชีวิตที่พลิกผัน

สุชี บุญแสงส่ง เป็นตัวอย่างของเกษตรกรที่ชวนหาความรู้
สม่ำเสมอ ทั้งด้วยตนเอง และการสนับสนุนของปิดทองหลังพระฯ
ในโครงการพัฒนาพื้นที่แก้มลิงหนองเลิงเปือย จังหวัดกาฬสินธุ์
ทำให้ในเวลาเพียง ๒-๓ ปี จากคนที่ไม่เคยเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ
มาก่อนเลยในชีวิต กลายเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอด
ความรู้ต่อไปให้กับคนอื่น ๆ ได้นับพัน

จากครอบครัวชาวนาที่มีพื้นที่เพียง ๓ ไร่ แถมขาดแคลนน้ำ
เพราะอยู่ห่างจากหนองเลิงเปือยถึง ๕ กิโลเมตร บางปีก็แล้งจัด
บางปีก็น้ำท่วม ปีไหนฝนดีจึงได้ทำนา แต่ก็ยังไม่พอกิน จนอายุได้
๒๐ ปี พ่อสุชีก็ต้องจากบ้านเข้ากรุงเทพฯ มารับจ้างทำงานก่อสร้าง
เป็นช่างไม้อยู่ ๕ ปี ด้วยค่าจ้างเพียงวันละ ๙๐ บาท

“หาเงินได้ก็ต้องส่งให้พ่อแม่ที่อายุมากแล้ว ทำอะไร
ไม่ไหว หากินไปวันต่อวัน ไม่มีเหลือ เลยไปทำงานเป็นยาม
รักษาความปลอดภัยที่ห้างสรรพสินค้า รายได้ขึ้นมาเป็นวันละ
๒๐๐ บาท แต่บ้านต้องเช่า ข้าวต้องซื้อ มีลูกมีเมียด้วย
ก็ไม่เหลืออีก ”

ระหว่างทำงานเป็น รปภ. พ่อสุชีเห็นช่องทางทำมาหากินใหม่
จึงเปลี่ยนอาชีพมาเป็นพ่อค้าขายลูกชิ้นรถเข็นหน้าห้างสรรพสินค้า
หมดเวลา ก็ตระเวนขายไปตามตรอกซอกซอยกว่าสิบปี

ขณะที่การขายลูกขึ้นไปได้ดี จากกำไรวันละไม่กี่ร้อยบาท เป็นพันกว่าบาท จนผ่อนชำระหนี้ที่กู้มาลงทุนขายลูกขึ้นได้ และคาวนรได้ ๑๕๐,๐๐๐ บาท แต่ยังต้องผ่อนชำระเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท ชีวิตก็ต้องพลิกผัน เมื่อประสบอุบัติเหตุ ถูกชน แล้วหนี ขาหัก ต้องรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลนานนับเดือน จนเงินทองร่อยหรอหมดสิ้น และยังมีหนี้สินค้างจวดรทเหลืออีก กว่า ๔๐,๐๐๐ บาท

ระหว่างนอนรักษาตัว พ่อสุชีได้เห็นข่าวว่า ปิตทองหลังพระฯ เข้ามาพัฒนาพื้นที่แก้มลิงหนองเลิงเปือย จึงตัดสินใจกลับบ้าน อายากมาทำไร่นาสวนผสมบ้าง เพราะอายุก็มากแล้ว

“ แรกๆ ยังไม่กล้าเข้าไปที่สำนักงานโครงการฯ ทั้งๆ ที่ บ้านอยู่ตรงกันข้าม ได้แต่แอบๆ ดู เขาทำบ่อ กบ บ่อปลา แล้วก็ มาลองทำเอง ตัดสินใจขายรถมาลงทุนขุดบ่อ ซื้อพันธุ์ปลา มาเลี้ยงหลายอย่าง เช่น ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน เลี้ยงกบ ด้วย ได้มาก็เอาไปขายที่ตลาด ก็พออยู่ได้ ”

พ่อสุชีเริ่มต้นจากการสอบถามคนที่เคยเลี้ยง และจ้างคนมา สอนเพาะพันธุ์กบ เพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้จากการขาย ลูกกบด้วย ในเวลาต่อมาเมื่อได้รับการสนับสนุนจากปิตทองฯ ด้วยการพาไปดูงานหลายครั้ง ประสานให้ประมงเข้ามาสนับสนุน

และด้วยความเอาใจใส่ หมั่นสังเกต ดูแลอย่างจริงจัง ฝึกฝนเพิ่มประสบการณ์ด้วยตัวเอง ไม่นานนัก บ้านของพ่อสุซีกก็กลายเป็นศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบของประมงจังหวัด และได้รับรางวัลเกษตรกรผู้ทำประมงดีเด่นประจำอำเภอและจังหวัดอีกหลายรางวัล

“ มีคนมาขอเรียนรู้ ขอมาดูงาน ปีหนึ่งหลายพันคนครับ แต่ครั้งก็ ๒๐-๓๐๐ คน มาจากมุกดาหารบ้าง ร้อยเอ็ดบ้าง มหาสารคามก็มา เขาบอกเขาเห็นในยูทูบ ที่ปิดทองฯ เอาไปลงให้ล่ะครับ ”

พ่อสุซีกจะถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ให้กับคนทั้งที่มาซื้อลูกกบ ลูกปลา และคนที่มาขอเรียนรู้ หรือบางครั้งก็มีคนมารับให้ไปช่วยแก้ปัญหาให้ เช่น กบติดเชื้อ เป็นโรคระบาด เท้าเปื่อย ตาถั่ว ตาฝ้าฟาง ซึ่งพ่อสุซีกจะไม่เคยปฏิเสธที่จะช่วยเหลืออย่างไม่หวงวิชา

“ ไม่รู้จะหวงไว้ทำไม ตอนที่ประมงเขาเอาพันธุ์ปลามาให้ทำธนาคารปลานิล ให้พ่อเลี้ยง พอโตได้ที่ ๖-๗ เดือนก็แจกให้คนอื่นต่อไป เพราะคิดว่าทุกคนจะได้มีปลานิลของพ่อหลวงกิน หวังว่าจะช่วยพ่อหลวงขยายพันธุ์ปลานิลและช่วยให้คนอื่นมีรายได้ได้ ”

นี่คือความภูมิใจของพ่อสุซีก และก็ดีใจที่ปิดทองฯ เข้ามา ทำให้ชาวบ้านดีขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น มีทางเลือกให้ชีวิตมากขึ้น

๙ นักสู้ผู้ไม่เคยย่อท้อ

สะอาด อุทพันธุ์ เกษตรกรบ้านทุ่งโป่ง อำเภอบุขลรัตน จังหวัดขอนแก่น ในวัย ๔๓ ปี ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในท้องนา ที่มีทั้งข้าว อ้อย พืชผักและเล้าไก่พันธุ์ประดู่หางดำ หลังจากที่ต้องออกจากบ้านไปทำงานรับจ้างสารพัดเกือบยี่สิบปี ตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่น

“บ้านมีที่นาอยู่ ๓๐ ไร่ อยู่กัน ๕ คน แต่ไม่พอกิน เพราะความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ อายุ ๑๘ จบประถม ๖ ก็ต้องไปทำงานโรงอวน เพื่อหาเงินส่งน้องเรียนหนังสือ กลางวันก็พอกต้ม ย้อมอวน อยู่กับสารเคมีและความร้อนทั้งวัน กลางคืนรับจ้างขนไม้ขึ้นรถ วันอาทิตย์กลับบ้านมาช่วยแม่ทำนา เข้าวันจันทร์ก็กลับไปทำงานต่อ ”

สะอาดใช้ชีวิตแบบนี้มากกว่า ๑๐ ปี ได้ค่าแรงตั้งแต่วันละ ๑๒๘ บาท จนถึง ๑๘๐ บาท บางวันก็ได้ค่าจ้างขนไม้ ๑๐๐-๒๐๐ บาท ยอมกินอยู่อย่างประหยัด เอาข้าวสารไปจากบ้าน แล้วหาปลา หาบ ฆลข มาทำกิน

“ถ้าหาได้ ๑,๕๐๐ บาท ก็เก็บไว้ใช้เอง ๕๐๐ บาท ส่งให้ที่บ้าน ๑,๐๐๐ บาท จนกระทั่งน้องคนหนึ่งเรียนจบ ปวส. ช่างยนต์ อีกคนจบการศึกษานอกโรงเรียน พอตีพ่อแม่ไม่สบาย ก็กลับบ้านมาช่วยทำนา ดูแลพ่อแม่ไปด้วย ”

พื้นที่ทำนา ๒๐ ไร่ ปลุกอ้อย ๑๐ ไร่ สะอาดทำเองคนเดียว ผลผลิตได้บ้างไม่ได้บ้าง เพราะทำไม่ทันบ้าง
แล้งมากบ้าง บางครั้งถึงเวลาเก็บเกี่ยว ฝนตกก็เสียหายหมด

“ ทำนาได้น้อยสุด ๓-๔ กระสอบ (กระสอบละ ๓๓ กิโลกรัม) เคยได้มากที่สุด ๑๐๐ กระสอบ
ส่วนมากเก็บเอาไว้กิน ขายบ้างก็ส่วนน้อย เมื่อต้องการเงินมาซื้อเมล็ดพันธุ์ ส่วนอ้อย ปีแรกได้ ๑๐๐ ต้น
แต่หลังจากนั้นก็ลดลงมาเรื่อยๆ เพราะดินมันเป็นดินทราย ”

แต่สะอาดก็ยังพอใจกับการอยู่บ้านมากกว่า “ ไปทำงานที่อื่นลำบากกว่านี้มาก ไม่มีกินด้วย สมัย
ไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ ใหม่ๆ เขาทิ้งผมไว้ที่ขนส่งสายใต้ ๒ วัน ไม่ได้กินข้าวเลย เพราะไปไหน
ไม่ถูก ต้องรอคนมารับ ”

สะอาดสู้ทนกับผืนดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์ และไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานใดๆ อยู่หลายปี
จนปิดทองฯ เข้ามาในพื้นที่เมื่อปี ๒๕๕๘

“ ตอนนั้นนาปรังก็ทำไม่ได้ ได้ยินเขาประกาศชวนปลูกพืชหน้าแล้ง ก็เลยไปลงซื้อปลูกข้าวโพด
หวาน อยากมีรายได้ช่วงหน้าแล้ง แต่ปีแรกปลูกไป ๖ ไร่ ได้แค่ครั้งเดียว ๖ ต้น เพราะไม่มีน้ำ ฝรั่งครับ ”

แต่สะอาดไม่ถอย ปลูกข้าวโพดไม่ได้ เลี้ยงปลาไม่ได้ ก็มาเลี้ยงไก่แทน ควบคู่กับการทำอ้อย

“ เลี้ยงไก่ครั้งแรก หมามันมากัดไก่ตายไปหลายสิบตัวอีก ก็เลยต้องลงทุนทำเล้า พอปีที่ ๒-๓
มันก็ค่อยๆ ดีขึ้น เสมอตัวก็ยิ่งดีกว่า ทำข้าวโพดมันขาดทุน ” สะอาดบอกว่า “ เราไม่ท้อ ปิดทองฯ
ก็ไม่ท้อกับเรา เราไม่รู้อะไร เขาก็แนะนำ มีอะไรก็ปรึกษาได้ ค่อยได้ ”

ความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้สะอาดทำทุกอย่างตามที่
ปิดทองฯ ส่งเสริม แนะนำ ทั้งปลูกมะพร้าวและอื่นๆ เพิ่มขึ้น

“ลองไปหลายๆ อย่างครับ ผมก็ได้ความรู้เพิ่มเติมว่า
ทำแบบนี้ดีกว่าแบบเก่า อย่างข้าว ผมก็ลองทำแข่งดู
เขาใช้ปุ๋ยสั่งตัด ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ ผมหว่านปุ๋ยธรรมดา
ไปไม่รู้เท่าไร แต่ของผมเป็นโรค ของเขาไม่เป็นและ
ได้ผลผลิตมากกว่า หลังจากนั้นก็ทำตามเขาแล้วครับ

สะอาดหัวเราะ เมื่อเล่ามาถึงตอนนี้ แถมเล่าด้วยว่า
ความเชื่อมั่นทำตามคำแนะนำทุกอย่าง ทำให้เขาถูกประชด
ประชันจากคนในหมู่บ้านที่เสียประโยชน์ว่า “ตายไปก็ให้
ปิดทองฯ เมาดี้อ...”

ทุกวันนี้ สะอาดมีรายได้รายวันจากผัก รายสัปดาห์
จากการขายลูกไก่ และไก่เนื้อรายใหญ่ที่สุดในหมู่บ้าน
รายปีจากข้าวและอ้อย และเริ่มมีเงินออม โดยไม่เคย
เป็นหนี้เลย

สะอาดบอกว่า เขายังมีอะไรที่อยากทำอีกหลายอย่าง
แต่ตอนนี้ตั้งใจว่าจะเลี้ยงไก่ให้ดีที่สุดที่สุดก่อน เพราะมั่นใจ
แล้วว่าชีวิตจะดีขึ้น และก็มีความสุขมากกับการทำงาน
ในพื้นที่ทำกินวันละ ๑๗-๑๘ ชั่วโมง

๑๐ รวย-จนไม่สำคัญ トラบยังมีโอกาส

ชีวิตของ **แม่คำออน สมปาน** ถ้าเขียนเป็นเส้นกราฟ ตลอดอายุ ๖๓ ปี ก็เหมือนเส้นกราฟที่เริ่มจากศูนย์ พุ่งขึ้นไปสูงสุด แล้วก็ดิ่งฮวบลงมาอยู่ที่เกือบศูนย์ ก่อนจะเริ่มเป็นเส้นกราฟที่ค่อยๆ ขึ้นไปใหม่ช้าๆ อย่างมั่นคงในวันนี้

จากลูกขาวนาบ้านห้วยยาง ตำบลทุ่งโป่ง อำเภอบุตรรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่ต้องไปขอทำนา ปลุกผักสวนครัวไว้กินในพื้นที่ของคนอื่น เพราะที่นาของครอบครัวไม่ได้ผล เนื่องจากความแห้งแล้ง เมื่อจบประถมปีที่ ๔ อายุ ๑๕ ปี การเป็นลูกคนโตที่ต้องเลี้ยงดูน้องๆ อีกถึง ๖ คน แม่คำออนจึงต้องจากบ้านไปรับจ้างทำไร่ข้าวโพดและถั่วลิสง ที่อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยค่าจ้างเพียงปีละ ๑,๕๐๐ บาท

แม่คำจ้างจะน้อยนิด แต่แม่คำออนก็อดส่ำห์เก็บหอมรอมริบ เงินที่เหลือกลับบ้านมาปีแรก ๑,๐๐๐ บาท แม่คำออนนำมาซื้อควายให้พ่อเลี้ยง จนออกลูกออกหลานเป็น ๙ ตัว แบ่งให้พี่น้องๆ ไปคนละตัว ปีที่สองแม่คำออนได้ค่าจ้างเพิ่มขึ้นเป็นปีละ ๒,๐๐๐ บาท ก็เหลือกลับมาบ้าน ๑,๕๐๐ บาท

“แม่ใช้เงินปีละ ๕๐๐ บาท ซื้อแค่แบ่งกับสับู่ เราต้องประหยัด เพราะที่บ้านไม่มีเงินเลย”

จนอายุ ๑๔ ปี แต่งงานแล้วก็กลับมาช่วยพ่อแม่ทำไร่ ๔ ปีต่อมา สองคนสามีภรรยาจึงมาเช่าที่ ๗ ไร่ ปลูกอ้อยกันเอง ความขยันและความประหยัด ทำให้แม่คำออน มีฐานะดีขึ้นเรื่อยๆ สามารถขยับขยาย เช่าพื้นที่เพิ่มอีก ๑๔ ไร่ จนซื้อที่แปลงนั้นเป็นของตัวเองได้ ปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง ในเวลาไม่กี่ปี แม่คำออนมีเงินฝากธนาคารถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท

แต่ชีวิตก็เหมือนเล่นตลก เมื่อลูกชายคนเล็กติดยา ตั้งแต่เรียนชั้นมัธยม ซึ่งกว่าจะรู้จักหายไปแล้ว ทรัพย์สินเงินทองที่มีเริ่มร่อยหรอลงไปเรื่อยๆ ตามมาด้วยลูกชายคนโตกลายเป็นคนติดเหล้า จนต้องออกจากงาน ขณะที่รายได้จากการทำเกษตรก็น้อยลง จนต้องกู้หนี้ยืมสินมาใช้

“เงินที่ภูวนาคารจะมาซื้อที่นา ผ่อนชำระได้เพียงครั้งเดียว ที่เหลือ ๒๐๐,๐๐๐ ทำได้เพียงทยอยจ่ายนิดๆ หน่อยๆ พอไม่ให้ดอกบาน กลายเป็นคนไม่มีเงินเลย ต้องขายไร่ใช้หนี้ให้จบๆ ไปจากนั้น ปิดทองฯ ก็เข้ามา ”

แม่คำออน เข้าร่วมกับปิดทองฯ และเริ่มต้นใหม่อีกครั้งในวัย ๖๐ ปี ด้วยการปลูกพืชผักที่ได้รับการส่งเสริมผสมผสานหลายอย่างในพื้นที่ที่เหลืออยู่ การพัฒนาระบบน้ำ ความรู้ในการดูแลพืชผัก การพาไปศึกษาดูงาน และช่วยหาตลาดให้ของปิดทองฯ ทำให้แม่คำออน สืบตาอำปากได้อีกครั้ง

ความขยัน หนักเอาเบาสู้ ที่ต้องหาเลี้ยงคนในครอบครัวถึง ๖ ชีวิต ร่วมกับความช่างคิด แม่คำออนจึงไม่ขายผักส่งให้กับปิดทองฯ และแม่คำคนกลางเพียงเท่านั้น

“เราขายส่งให้แม่คำ เขาก็เอาไปขายต่อทำกำไร แม่ก็เลยคิดว่าเราทำเป็นกำๆ ขายเองดีกว่า ”

ทุกวันหลังเก็บผลผลิต เช่น ถั่วฝักยาว แตงไทย ข้าวโพด แตงกวา ฯลฯ แม่คำออน จะนั่งกำผักเป็นกำๆ แล้วนำไปขายหลายตลาด ตั้งแต่ในหมู่บ้าน ไปถึงบ้านทรัพย์สมบูรณ์ บ้านทุ่งโป่ง บางแสนสอง ตลาดบางลำพู ตลาดศรีเมืองทอง ขายที่ตลาดบ้าง หน้าอำเภอ โรงพยาบาลบ้าง สลับกันไป ส่วนหนึ่งส่งให้กับปิดทองฯ ทุกวันเสาร์และวันพุธ

“ ผักของเราสดและปลอดภัย คนกินเดี๋ยวนี้เขาฉลาด ถ้าของมีสารเคมี เขากิน เขาก็รู้ แม่เลยมีลูกค้าประจำ แต่ละวัน ขายได้เป็นร้อยกิโล ผักไม่งามก็แถมบ้าง แจกบ้าง ”

ทุกวันนี้ แม่ค้าออนมีรายได้ทุกวัน ตั้งแต่วันละ ๓๐๐-๕๐๐ บาท ขึ้นไปจนถึงวันละ ๑,๕๐๐ บาท เวลาที่ผลผลิตมีมาก และ โอกาสพิเศษ บางครั้งก็ขายได้ ๕,๐๐๐-๗,๐๐๐ บาท

แม่ค้าออน บอกว่า ชีวิตมีความสุขมากขึ้น ลูกคนโตเล็กเหล้าได้ ก็มาช่วยแม่ หลานชายสามคนวัยกำลังเรียนก็มาช่วยย่านอนเผื่อนา ช่วยกำผัก ขายผัก และช่วยทำสวนตามกำลังเด็กๆ

“ มีบางคนต่อว่าแม่ว่าเอาหลานมาทำอะไร ทำไมไม่ให้ไป ทำอย่างอื่น แต่แม่คิดว่าเกิดโตแล้วเขาไม่มีอะไรทำ เขาจะคิดได้ว่าอย่าเคยพาไปขายของ จะได้ทำเป็นอาชีพได้ ค่อยๆ ปลูกฝังไป ไม่ได้บังคับ เขาก็ชอบด้วย แม่บอกหลานเสมอๆ ว่า อย่าทำแบบนี้ เวลาให้ใครให้นาไป อย่าเอาไปขายนะ เพราะกว่าจะได้มา มันยาก ลำบาก หาดด้วยน้ำพักน้ำแรง ถ้าจะขายก็ให้นึกเห็นหน้าย่า เพราะทำเกษตรมันยังยืน ตอนนี้ปลงแล้ว เคยมีเงินเป็นแสน เป็นล้าน ก็ไม่ได้ดีใจ และไม่เสียใจเมื่อเสียเงิน เพราะเงินมันของ นอกกาย ชีวิตเรามีค่ากว่าเยอะ ไม่มีก็หาใหม่ ไร่นาเราก็มี อาชีพ ก็มี มีความหวัง มีโอกาสเสมอ ”

๑๑ ชินเดอรอล่ากาฬสินธุ์

หญิงสาววัย ๔๐ เศษ ทำทางกระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวา ที่ทำหน้าที่เจรจาต่อรองขายผักมากมายหลายชนิดให้กับ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกผักปลอดภัยบ้านธนบุรี” อย่างคล่องแคล่ว ไม่ติดขัด จนแทบไม่น่าเชื่อว่าเธอไม่สนใจ ใช้ชีวิตสบายๆ อยู่บ้านเฉยๆ ทั้งที่มีฐานะจะทำได้ มาเป็นหนึ่งในเกษตรกรปลูกผัก

เธอคือ **มิสซิสโรมัส เดวิส** หรือ **นรินทร์ ถินคำเขต** ชาวบ้านธนบุรี ตำบลโพรงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ในพื้นที่ต้นแบบแก้มลิงหนองเลิงเปือยของปิดทองฯ

“ชอบเลี้ยงวัว ปลูกผัก ดีสุดแล้ว ถนัดด้วย เพราะแม่ปลูกฝังมาตั้งแต่เป็นเด็ก ทั้งเรื่องการปลูก ทั้งพาปั่นจักรยานเอาไปขายที่ตลาดกมลาไสย”

ชีวิตของนรินทร์ราวกับละครโทรทัศน์ ที่นางเอกเกิดมาเป็นชาวนยายากจน ที่นาถ้าไม่ถูกน้ำท่วม ก็แล้งจัด พออายุ ๑๓ ปี พ่อเป็นอัมพาต ต้องให้คนอื่นทำนาในที่ตัวเอง แลกกับส่วนแบ่งข้าวหนึ่งในสาม ซึ่งก็ไม่มากนัก บางปีได้แค่ ๒-๓ ถังปุ๋ย อายุ ๑๕ ปี ต้องไปทำงานโรงงานเสื่อผ้า เพื่อหาเงินส่งพี่สาวเรียนวิทยาลัย จนพี่สาวจบปริญญาตรี เธอจึงส่งเสียตัวเองเรียนการศึกษานอกโรงเรียน จนได้วุฒิ ปวส.

“ ตอนทำงานโรงงานลำบากมาก เข้างานเป็นกะ ๘ โมงเช้า ถึง ๔ โมงเย็น ค่าแรงวันละ ๑๐๐ กว่าบาท โอทีชั่วโมงละไม่ถึง ๒๐ บาท แต่เราอยากได้เงินเยอะ เลยทำโอทีเยอะ ถึงสว่างก็มี นอนพักแป๊บหนึ่ง ก็ไปทำงานต่อ ”

เงินที่ได้จากน้ำพักน้ำแรงของเธอ หักค่าเช่าหอของโรงงาน เดือนละ ๕๐๐ บาท และค่าอาหารวันละ ๗๐ บาทแล้ว เธอรับภาระดูแลคนทั้งบ้าน เดือนละเกือบหมื่น ทั้งซื้อข้าวของใช้จำเป็น ทั้งส่งเป็นเงิน เพราะแม่ต้องดูแลพ่อที่ป่วย ไม่สามารถทำงานได้

ทำเช่นนี้อยู่หลายปี จนพี่สาวเรียนจบ ภาระของเธอผ่อนคลายลง เธอจึงเรียนต่อ จนพบกับสามีคนแรก แต่งงาน ไปทำกะหรีบิขายที่บ้านสามี จังหวัดสุรินทร์ เหมือนชีวิตจะดีขึ้น เมื่อขนมของเธอขายดีมาก ทั้งใน จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด แต่เมื่อแม่ที่แก่ตัวลงขอร้องให้มาช่วยดูแลพ่อ เธอยอมย้าย ทั้งครอบครัว ทั้งอาชีพ มาที่บ้านเกิด แต่แล้ว ๒ ปีต่อมา สามีก็ประสบอุบัติเหตุขณะกำลังพายเรือไปนา เมื่อฟ้าผ่าจนสลบตกลงในน้ำเสียชีวิต โดยไม่มีใครช่วยทัน

เสียสามีไป ชีวิตเธอยิ่งลำบาก เพราะลูกยังเล็กมาก หาเงินได้เท่าไรก็ไม่พอ จนต้องตัดสินใจกลับไปทำงาน ที่กรุงเทพฯ อีกครั้ง เป็นแคชเชียร์ในบาร์ย่านซอยดาวบอย

จนได้พบกับสามี ซึ่งประทับใจกับการเอาใจใส่ดูแลครอบครัวของเธอมาก ขอให้เลิกทำงานมาดูแลบ้าน โดยเขาจะส่งเสียเลี้ยงดูเอง จนพอเสียชีวิต สามีก็ขอแต่งงานและชวนเธอกับลูกสาวให้ไปอยู่ด้วยกันในต่างประเทศ

ชีวิตดีกว่าปีในต่างประเทศ เรียกได้ว่าสะดวกสบายมาก มีเงินใช้สัปดาห์ละ ๓๐,๐๐๐ บาท ช่วยสามีดูแลกิจการร้านค้าบ้างเล็กน้อย แต่เมื่อแม่ขอร้องให้กลับบ้าน เธอก็ไม่ลังเลใจเลย พร้อมกับชวนสามีขายกิจการ ย้ายมาอยู่กาฬสินธุ์เป็นการถาวร

“ กลับมาซื้อที่ไว้ ๑ ไร่ ที่มุกดาหาร กะว่าจะทำบ้านให้เช้า แล้วก็ซื้อวัวมาเลี้ยง เพราะถ้าเราใช้แต่เงินเก่า วันหนึ่งก็หมด ”

ปีที่เธอกลับมาเป็นปีที่ปิดทองหลังพระฯ เข้ามาทำงานในกาฬสินธุ์ เมื่อที่เลี้ยงวัวของเธอกลายเป็นแปลงปลูกผักรวมของชุมชน เธอก็จับจองพื้นที่ ๑ แปลง ขนาดไม่กี่ตารางเมตร ลงทุนถมที่ยกแปลง ปลูกผักจากการส่งเสริมของปิดทองฯ เอาผักที่ได้ไปนั่งขายเองที่ตลาด และติดต่อหาลูกค้าข้างนอกให้เข้ามารับซื้อผักของกลุ่มฯ

“ คนซื้อมาจากทั้งร้องคำ โพนงาม กมลาไสย ช่วยขายผักของคนในกลุ่มทั้งหมด เพราะของเราปลูกเท่าไรก็ขายหมด ไม่พอขาย วันหนึ่งๆ ได้แล้ว ๒๐๐-๓๐๐ บาท ช่วงผักเยอะก็ได้วันละ ๕๐๐-๗๐๐ บาท ”

เมื่อกลุ่มฯ ขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น เธอเองก็ขยายเป็น ๓ แปลง ปลูกผักหมุนเวียนไปตามความต้องการของตลาด ซึ่งรวมทั้งโรงพยาบาล ๒ แห่งด้วย

“ สามีไม่ว่าที่มาปลูกผัก เพราะเป็นความสุขของเรา ความชอบของเรา คุณมีเวลา คุณก็ดูแลหามาคุณ ฉันก็ไปดูแลผัก ดูแล้ววัวของฉัน ” เธอล่าวดิตตลกพร้อมกับรอยยิ้มเบิกบาน

๑๒ ผู้สร้างชื่อทุเรียนโป่งลึกให้กระฉ่อน

“**ทุเรียนโป่งลึก**” สร้างชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่ต้องการของตลาดได้ภายในเวลาไม่กี่ปี แต่ที่มาของความสำเร็จนั้น คือ ความอดทน มุ่งมั่น และการไม่ยอมแพ้ของผู้หญิงที่ชื่อ “**จินดารัตน์ คำเวียง**” จากเมล็ดทุเรียน ๓ เมล็ดของทุเรียนลูกแรก ที่เธอได้ลิ้มชิมรสในชีวิต เมื่อตอนวัยรุ่น

จินดารัตน์เป็นลูกเกษตรกรผู้ปลูกมะนาวและกล้วย ซึ่งมักประสบปัญหาความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ ทำให้รายได้จากผลผลิตมีพอแค่ต่อทุนไปปีต่อปีเท่านั้น และคงจะเป็นเช่นนั้นไปตลอด หากจินดารัตน์ไม่ได้กินทุเรียนลูกแรกในชีวิต เมื่ออายุ ๑๕ ปี

“พ่อซื้อทุเรียนมาฝาก เป็นทุเรียนลูกเล็กๆ พ่อได้กินก็ชอบมาก เลยเก็บเมล็ดไว้ มาปลูกในสวน ตอนนั้นก็คิดแค่ว่า อยากมีทุเรียนเอาไว้กิน”

จินดารัตน์ลงมือปลูกทุเรียนอย่างง่ายๆ แค่มฝังเมล็ดลงในดิน แล้วก็คอยรดน้ำเท่านั้น ทุเรียนต้นแรกจึงถูกปลูกขึ้นบนผืนดินบ้านโป่งลึก ๗-๘ ปีต่อมา มีทุเรียนเพียงต้นเดียวจาก ๓ ต้น ที่ให้ลูก ได้เก็บกินตามที่ตั้งใจ

เมื่ออุทยานแห่งชาติแก่งกระจานส่งเสริมการปลูกทุเรียนในพื้นที่ จินดารัตน์ได้ทุเรียนเพิ่มมาอีก ๗ ต้น ครั้งนี้เธอคาดว่าจะมีรายได้จากทุเรียนเพิ่มขึ้น หลายปีต่อมา ทุเรียนเริ่มให้ผลผลิต จินดารัตน์ชวนทุเรียนไปขายที่ที่ทำการอุทยานฯ บ้าง ไปขายตามตลาดบ้าง เมื่อแรกนั้น ทุเรียนของเธอขายไม่ได้เลย จินดารัตน์จึงเปลี่ยนกลยุทธ์ เป็นให้ลูกค้าลองชิมก่อน จนมีพ่อค้าจากท่ายางมาเหมาไปในราคากิโลกรัมละ ๒๕ บาท ทุเรียน ๑ ต้น สร้างรายได้ครั้งแรกให้ถึง ๒๐,๐๐๐ บาท

“ ดีใจมาก ไม่เคยได้เงินมากขนาดนั้น เลยมี
กำลังใจทำต่อ ”

บททดสอบต่อมา คือ เมื่อทุเรียนป่าละอูเริ่มมี
ชื่อเสียง พ่อค้านำทุเรียนของจินดารัตน์ไปขายในชื่อ
ทุเรียนป่าละอู เพื่อให้ได้ราคาดีขึ้น แต่จินดารัตน์ยืนยัน
ที่จะให้ทุเรียนของเธอได้ชื่อว่าเป็นทุเรียนโปงลิก

“ ทำไมไม่เป็นชื่อทุเรียนโปงลิกไม่ได้ ในเมื่อเนื้อ
ก็อร่อยเหมือนกัน ก็เลยขายเอง เรียกว่าทุเรียน
โปงลิก แรกๆ ก็ขายไม่ดีเท่าทุเรียนป่าละอูหรือ
จนได้ปิดทองหลังพระฯ มาช่วยสนับสนุน ”

ปิดทองหลังพระฯ เข้ามาให้การสนับสนุนระบบ
น้ำในแปลง ตลอดจนความรู้ในการบำรุงดูแลต้น
การตัดแต่งกิ่ง กำจัดเชื้อโรคและแมลง การใช้ปุ๋ย
ชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี ทำให้ผลผลิตของจินดารัตน์
ดีขึ้นมากทั้งปริมาณและคุณภาพ และที่สำคัญ คือ
ช่วยประชาสัมพันธ์ชื่อทุเรียนโปงลิกให้เป็นที่รู้จัก
อย่างกว้างขวาง

การสนับสนุนของปิดทองหลังพระฯ ในช่วง ๔-๕ ปีที่ผ่านมา ทำให้จินดารัตน์มีรายได้จากทุเรียนเพิ่มมากขึ้นเป็นปีละหลายแสนบาท จากสวนทุเรียน ๒ แปลง ประมาณ ๒๐๐ ต้น เมื่อรวมรายได้ในช่วง ๔ ปีที่ผ่านมา จินดารัตน์มีรายได้ถึง ๔ ล้านบาท จากทุเรียนเพียงอย่างเดียว

“ฤดูที่ผ่านมา ปี ๒๕๖๒ นี้ ขายทุเรียนไปได้ ๖ ตัน เกรตดีๆ ลูกสวยๆ ขายได้ กิโลกรัมละ ๑๕๐ บาท ก็ได้มาหลายแสน”

รายได้จากทุเรียนไม่ได้สร้างความภาคภูมิใจให้กับจินดารัตน์ เท่ากับการที่ทุเรียนของเธอได้สร้างชื่อเสียงของบ้านเกิดให้เป็นที่รู้จัก และเป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนรายอื่นๆ ในละแวกนั้น ตั้งแต่บ้านโป่งลึก ขยายออกไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง และเธอยังไม่หยุดเพียงเท่านี้ จินดารัตน์ยังพร้อมที่จะก้าวต่อไป ด้วยการรวมกลุ่มผู้ปลูกทุเรียนบ้านโป่งลึกทั้งหมด เพื่อพัฒนาคุณภาพของทุเรียนผลสด เพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป ที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนทั้งหมด

๑๓ ทังซวัตนี้ สู้ไม่มีถอย

สุนีย์ ชุมนพรัตน์ เริ่มทำงานตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี เมื่อจบชั้นประถม ๖ ตลอดการทำงาน ๓๒ ปี สุนีย์ทำมาแล้วแทบทุกอย่าง ตอนเด็กๆ ช่วยพ่อแม่ทำนา ว้างจากนา ก็ขายของ ซึ่งไม่พอเลี้ยง ๑๓ ปากท้องในครอบครัวได้ สุนีย์จึงจากสงขลาบ้านเกิด มาทำงานโรงงานเย็บเสื้อโหลที่กรุงเทพฯ ทั้งเย็บ ติดกระดุม รีด ได้ค่าจ้างตัวละ ๓ บาท จากไม่เป็นจนชำนาญ มากสุดก็ได้วันละ ๒๘ ตัว แลกกับการทำงานตั้งแต่หกโมงเช้าจนถึงตีสองหรือถึงสว่าง เพื่อเงินวันละไม่ถึงร้อยบาท ซึ่งเธอจะส่งให้ทางบ้านเดือนละ ๓๐๐ บาท ไม่เคยขาด

เพียงปีกว่า ร่างกายก็ทรุดโทรม ผ่ายผอม และเริ่มป่วยเพราะฝุ่นผ้า พอไม่ยอมให้ทำงานอีก เธอจึงกลับบ้านมารับจ้างขายเสื้อผ้าที่หาดใหญ่ จนพบกับสามี แต่งงาน เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม และย้ายมาอยู่ปัตตานี

“ แรกๆ ก็ลำบาก เพราะเราไม่มีอะไร มาช่วยกันทำมาหากิน รับจ้างกรีดยาง เสร็จแล้วแฟนก็ไปรับจ้างต่อที่โรงงานเลื่อยไม้ ได้วันละ ๙๐ บาท พอมีลูกก็อยาก สร้างฐานะ จึงหอบหิ้วกันมาเป็นกรรมกรก่อสร้าง แฟนได้วันละ ๙๐ บาท เราได้ ๖๐ บาท ตื่นตั้งแต่ ๖ โมงครึ่ง ทำล่วงเวลาจนถึงสองทุ่ม บางทีก็ตีสอง เพราะอยาก ได้เงินเยอะ ลูกก็ต้องเอาไปด้วย ไปนอนในรถเก่าแก่ ”

สุนีย์บอกว่า ๕ ปีที่ทำแบบนี้ แต่ชีวิตก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ซักหน้าไม่ถึงหลัง กว่าจะได้ค่าจ้าง ก็ต้องเป็นหนี้ที่ยืมมาซื้อข้าวสาร จนต้องลูกคนที่สอง ไกล่คลอต ทำงานต่อไม่ไหว จึงกลับมาอาศัยบ้านญาติสามีอยู่ ตัวสามีไปทำงานบ่อกุ้งต่างจังหวัด ตัวเองอยู่บ้านเลี้ยงลูก รับจ้างปอกมะพร้าว พอได้ค่ากับข้าว กลางคืนออกไปรับจ้างกรีดยาง

“สวนยาง ๕ ไร่ หนุวืงกริตเลยนะ เพราะห้วงลูก ใกล้สว่างกลับมาอาบน้ำลูก ส่งลูกไปโรงเรียน แล้วก็ปอกมะพร้าวอยู่แบบนี้”

ชีวิตดีขึ้นเมื่อเล่าแก่สงสาร ให้หาเงินสามหมื่นมาลงทุนซื้ออาหารเลี้ยงกุ้ง ก็ขายทุกอย่างไปลงทุน

“ขายกุ้งครั้งแรก ได้แบ่งกำไรมาสองหมื่น จับเงินวันแรก หนุวืงให้เลย เพราะไม่เคยจบบเงินเยอะขนาดนี้ เอาไปใช้หนี้บ้าง เก็บไว้บ้าง ทำไปเก็บเงินไปหลายปี จนได้ถมที่สร้างบ้าน”

เมื่อมีบ้าน สามิตัดสินใจกลับบ้านมาอยู่กับลูกเมีย สองคนรับจ้างกรีดยางสักพัก ก็เปลี่ยนมาเป็นเลี้ยงแพะ

“เห็นลุงเขาเลี้ยงแพะอย่างเดียว ก็ส่งลูกเรียนหนังสือได้ เลยไปซื้อแม่พันธุ์มาสองตัว เลี้ยงยังไม่เป็นก็ถามลุงเอา มาได้แพะช่วยเหลือคนจนอีกตัว สนทนากับปศุสัตว์ที่เขามาผสมเทียมให้ เขาเลยชวนแฟนไปเป็นอาสาปศุสัตว์ อบรมการฉีดยา การดูแลสัตว์จนชำนาญ”

ครอบครัวสุนีย์จึงเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดตั้งกลุ่ม หาสมาชิกได้สิบคน ได้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์มาทำโครงการ แต่ไม่มีประสบการณ์ แพะก็ตายไปบ้าง จนคนอื่นๆ ท้อ เหลือเธออยู่คนเดียว

“เราต้องยึดอาชีพนี้ ไม่เคยทำนาก็ทำ ไม่เคยปอกมะพร้าวก็ปอก ทำได้ทุกอย่าง เงินสะอาดเงินบริสุทธิ์ทำหมดเหนื่อย นอนตื่นมาก็มีแรง”

จากแพะ ๔ ตัว สุนีย์ค่อยๆ ขยาย หาความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมบ้าง อ่านเองบ้าง จนขายมีรายได้พอส่งลูกเรียนหนังสือ ปลุกผัก กรีดยาง รวมกับอยู่อย่างประหยัด ก็พออยู่ได้

เมื่อเปิดทองหลังพระฯ เข้ามาในพื้นที่บ้านท่าน้ำ จังหวัดปัตตานี สุนีย์จึงเป็นคนแรกที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะคุณภาพ เปลี่ยนจากการเลี้ยงแพะปล่อยแบบธรรมชาติ มาเป็นการเลี้ยงแบบถูกสุขอนามัย มีคอก มีรั้ว ให้อาหาร ยา วัคซีนที่ถูกต้อง และได้รับแพะพระราชทานพันธุ์แบล็คเบงกอลมาเลี้ยง ผลที่ได้เน้นเกินความคาดหวังของสุนีย์

“ ก่อนนี้เลี้ยงแบบปล่อย ปัญหามาก ทั้งท้องอืด เป็นพยาธิ เป็นกลาก เป็นตุ่ม ที่รักษาไม่ได้ ผูกไว้เชือกพันขา ”

“ ตายก็มี มาเลี้ยงแบบขังคอก แพะเราก็อ้วน แข็งแรง สะอาด และถูกหลักศาสนา จนคนพูดต่อๆ กันว่า จะหาแพะทำพิธีต้องมาบ้านท่าน้ำ ”

๓ ปีที่ผ่านมา สุนีย์ ปลุกหญ้าอาหารเอง ผสมพันธุ์เอง ให้ได้แพะตัวใหญ่ตามที่ตลาดต้องการ เลี้ยงง่าย โตเร็ว ท้องเร็ว

“ ก่อนนี้ไม่มีเงินเก็บเลย ตอนนี้สบายแล้ว มีเงินเก็บ เพราะแพะทำพิธีตัวหนึ่งก็ได้ห้าพันถึงเก้าพัน ราคาขึ้นอยู่กับความพอใจ ขายเป็นตัวบ้าง มีคนมาซื้อไปเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไปเลี้ยงต่อ เราก็แนะนำวิธีเลี้ยงให้เขาด้วย ”

“ ไม่ค่อยชำแหละขาย เพราะแค่แพะทำพิธีก็ไม่พอขายแล้ว และได้ราคาดีกว่าด้วย ตอนนี้นักเลงตั้งกลุ่มกัน สมาชิกจาก ๘ คน ขยายเป็น ๒๘ คน มีแพะรวมกัน ๒๔๐ กว่าตัว ”

แน่นอนว่า สุนีย์ย่อมได้รับเลือกจากสมาชิกให้เป็นประธานวิสาหกิจชุมชนแพะบ้านท่าน้ำ ซึ่งกำลังก้าวหน้าด้วยความสามัคคี มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด แต่ก็อยู่ร่วมกันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ดูแลซึ่งกันและกัน

๑๕ ท่ามกลางสายหมอกและดวงดาว

พนม ขอสุข ที่บอกว่าตัวเองเป็นกะเหรี่ยงจำเลยละ แต่เมื่อได้รู้เรื่องราวของเขาแล้ว ต้องบอกว่า เป็นกะเหรี่ยงที่ไม่ธรรมดาเลยทีเดียว

ด้วยวัยเพียง ๒๗ ปี เขาเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวรუნบุกเบิก ตั้งแต่เมื่อ ๓ ปีก่อน พาร์มสเตย์ในชื่อ **“ไร่ฮุยก็้อ”** ของเขา ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติแท้ๆ ที่ปราศจากการปรุงแต่ง ไม่มีไฟฟ้า มีแต่ความเงียบสงบ สายลม แสงแดด หมอก น้ำค้าง ดวงดาวยามค่ำคืน และไร่นาสวนผสม

พนม หรือ จิว เรียนหนังสือจบปริญญาตรีรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ความฝันที่จะเป็นทหารสูญเสีย แม้จะสอบเข้าโรงเรียนนายสิบได้ เพราะบ้านของเขายู่ในพิกัดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

จิวจึงกลับบ้านมาช่วยพ่อทำไร่ทำสวน ทำเกษตรผสมผสาน ที่ได้รับการสนับสนุนจากปิดทองหลังพระฯ เพราะ **“วันนบ ขอสุข”** พ่อของเขาเป็นหนึ่งในเกษตรกรต้นแบบที่เข้าร่วมกับปิดทองหลังพระฯ ตั้งแต่นั้น

“ ปีแรกที่กลับมา ปลูกกล้วยเนื้อเยื่อ หลังจากทำหลุมขมครกในแปลงแล้ว พ่อก็เริ่มปลูกผักผลไม้แบบผสมผสานหลายอย่าง ทั้งสตอร์วเบอร์รี่ ผักเมืองหนาว คำว่า ฮุยก็้อ แปลว่า อร่อย ก็มาจากชื่อสตอร์วเบอร์รี่ของพ่อ นั่นแหละครับ ”

จิวบอกว่า แรกๆ เขาก็ไม่รู้ว่าตัวเองชอบทำเกษตรหรือเปล่า เพียงแต่ไม่อยากเห็นพ่อเหนื่อยมาก แต่พ่อดำเนินรายได้จากเกษตรแล้ว มากกว่าทำงานบริษัทหรือราชการเสียอีก เลยตัดสินใจมาทางนี้เต็มตัว

ความคิดที่จะทำลานกางเต็นท์ มาจากการนั่งเล่นกับน้ำชาอยู่ที่ขอมากางเต็นท์นอนในไร่ จี๊วถูกคิดขึ้นมาทันทีว่า ไร่ของเขามีบรรยากาศดีมาก เลยชวนน้ำชาลงมือทันที สองคนช่วยกันตั้งเสาไม้ไผ่ ยกสูง ปลูกผักด้วยไม้ไผ่ ไม่มีหลังคาและผนัง ให้นักท่องเที่ยวกางเต็นท์ข้างบน เพื่อความปลอดภัย

“ทำด้วยมือเปล่าๆ นี่แหละครับ สองคน ๑๐ หลัง ทำอยู่ไม่นานก็เสร็จ ลงทุนไป ๒๐,๐๐๐ บาท มากสุดก็ตรงที่จ้างคนถ่ายรูป ทำเว็บไซต์หมดไปหมื่นกว่า ตอนนั้นแม้อยังร้อง โห...มึงทำอะไรเนี่ย” จี๊วเล่าไปหัวเราะไป

แต่ความคิดและความกล้าของเขา ประสบผลเกินคาดหมาย ไร่อู๋ยก็่อของเขา มีการแชร์และโพสต์ต่อกันไป ยิ่งเมื่อเว็บไซต์ท่องเที่ยวชื่อดังมาพักและช่วยเผยแพร่ ไร่อู๋ยก็่อก็ยังมีชื่อเสียงและได้รับความนิยม

“ปีแรกผมตกใจเหมือนกัน ยอดแชร์ยอดไลค์สองหมื่นกว่า ทั้งที่แทบไม่มีอะไรเลย แต่ภาพมันออกมาดี ผมนึกแล้วก็ขำ (หัวเราะ) ปีนั้นได้ค่าที่พักเกือบห้าแสนบาท ผมงงเลย หลังจากปีนั้น ก็ต่อเนื่องมาเรื่อยๆ”

ไร่อุ้ยท้อต้องจองล่วงหน้า โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงมีนาคม เพราะมีเพียง ๑๐ หลัง ถึงแม้จะมีนักท่องเที่ยวอยากมาพักที่นี่มาก จิ๋วก็ไม่เคยคิดจะเพิ่มปริมาณ

“ ถ้าเพิ่มแล้ว มันจะมั่วครับ นักท่องเที่ยวเขาจะไม่แฮปปี้ คนที่มาเขาอยากได้ความเป็นส่วนตัว ไม่ชอบความอึกทึก ถ้ามีคนหลายๆ ห้องน้ำก็ต้องแย่งกัน ทุกอย่างต้องแย่งกัน บางคนจองล่วงหน้ามาเป็นเดือนๆ ก็จะผิดหวัง และเหมือนเราโลก ”

นอกจากบรรยากาศ ความสงบ สวยงามแล้ว สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ คือ บริการที่อบอุ่น เป็นกันเอง และความใจดีของเจ้าของที่มีกอนุญาตให้แขกเก็บผลไม้ติดไม้ติดมือกลับไปได้ สำหรับความสำเร็จนั้น จิ๋วบอกว่า เกิดจากการวางแผนล่วงหน้าทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจองที่พักให้รู้จำนวนนักท่องเที่ยวที่แน่นอน และตอนนี้จิ๋วก็กำลังวางแผนปรับปรุงฟาร์มสเตย์ของเขาให้แข็งแรงขึ้น อยู่ยาวนานขึ้น ไม่ต้องซ่อมแซมกันทุกปี เพื่อลดต้นทุน

จิ๋วยังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญ ที่คอยชักชวนและให้คำแนะนำกับสมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์แก่นมะกรูด ที่ปิดทองหลังพระฯ สนับสนุนการรวมตัวกันของชาวบ้านจัดตั้งขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งยั่งยืนให้กับชุมชน

๑๕ เลิกร้อนมาลองแพ

สิบกว่าปี ที่ “**ทุ ปลาตุก**” ปกาเกอะญอแห่งบ้านโป่งลึก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดเพชรบุรี ต้องออกจากพื้นที่ไปทำงานรับจ้าง เป็นลูกมือก่อสร้างและกรรมกรแบกหามตระเวนไปทั่วรอยเอ็ดเจ็ดย่านน้ำ เพื่อหาเงินซื้อข้าวสารส่งกลับบ้านให้ได้เดือนละ ๔ กระสอบ ในราคากระสอบละ ๖๕๐ บาท สำหรับเลี้ยงดูเมีย ๔ คน และลูกอีก ๑๖ คน

“**ส่งมาได้แค่ข้าวสารเท่านั้น ลูกเมียต้องไปหาผักหาปลามาทำกับข้าวกินเอง**”

ชีวิตของทุ ที่ต้องออกตระเวนร่อนเร่ไปทำงานอย่างนี้ ก็เพราะเป็นคนหนึ่งที่ถูกอพยพย้ายลงมาจากบ้านบางกลอยบนที่เคยได้ทำไร่ เกือบของป่า พอมีกินไปวันๆ เมื่ออายุได้ ๔๐ ปีแล้ว และไม่ได้ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน เนื่องจากลงมาหลังคนอื่นๆ แม้แต่บ้านที่พอได้อาศัยนอนก็ต้องปลูกบนที่ดินของคนอื่น

“**พออายุเริ่มเยอะ ทำงานหนักไม่ไหวก็ต้องกลับมาอยู่บ้าน**”

ตอนที่ทุกลับมาบ้าน พอดีกับที่ปิดทองหลังพระฯ ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานและชุมชน เริ่ม “**โครงการพัฒนาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนปกาเกอะญอ บ้านโป่งลึก-บางกลอย เพชรบุรี บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรมในพื้นที่บ้านโป่งลึก-บางกลอย ในปี ๒๕๖๑ ทุมารับจ้างสร้างบ้านตัวอย่างก่อน และเมื่อมีการเปิดล่องแพตามลำน้ำเพชรบุรี เส้นทางจากบริเวณสำนักงานทำการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน หรือ กจ. ๑๐ ห้วยแม่เพรียง ถึงสะพานแขวนเชื่อมสองหมู่บ้าน โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มล่องแพที่มีสมาชิกประมาณ ๓๐ คน ทุก็นำแพส่วนตัวมาเข้าร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิกกลุ่มล่องแพทันที

การเป็นสมาชิกกลุ่มล่องแพ จะเสียค่าสมัคร ๑๐๐ บาท และทุกครั้งเมื่อให้บริการเสร็จ กลุ่มฯ จะหักเงินไว้ ๕๐ บาท สมทบเข้ากองทุนเป็นค่าบริหารจัดการกลุ่มฯ และปันผลให้กับสมาชิกต่อไป

“ แพจะบรรทุกนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ครั้งละ ๔ คน ค่าบริการเหมาเป็นเที่ยว เที่ยวละ ๔๕๐ บาท บางวันก็ได้เที่ยวเดียว บางวันได้ ๒ เที่ยว เพราะทำเป็นกลุ่มฯ ต้องไปตามคิว ”

ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว เดือนพฤศจิกายน-กรกฎาคม จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ เดือนหนึ่งก็จะมีรายได้จากการล่องแพ ๘ วัน ถึงแม้จะเป็นรายได้ที่ไม่ได้มากมายนัก แต่ทุกก็บอกว่า ทำให้ชีวิตของเขาดีและมีความสุขขึ้นมา

“ ทำงานรับจ้างแม้จะได้เงินแน่นอนทุกวัน แต่ไม่เหมาะกับเราที่อายุมากแล้ว เวลาในการล่องแพไป-กลับก็แค่ชั่วโมงเดียว ไม่ต้องทำงานวันละ ๘ ชั่วโมงเหมือนรับจ้าง ที่สำคัญ คือ ได้อยู่บ้าน ”

ตอนนี้ลูกๆ หลายคนก็โตพอที่จะออกไปทำงานได้แล้ว ๕ คนทำงานที่แก่งกระจาน อีกคนหนึ่งไปทำงานที่ราชบุรี เลี้ยงตัวเองได้ ทำให้ภาระการเลี้ยงดูลูกๆ ของพลุดลง

ทูลบอกว่า อายุที่มากแล้ว และการไม่มีที่ดินทำการเกษตร การมีรายได้จากการท่องเที่ยว ทำให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้น หากการท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากขึ้น เขาก็จะต่อแพเพิ่มขึ้นอีก

“ การท่องเที่ยว เกิดจากที่ปิดทองฯ มาทำ เราได้ประโยชน์จากตรงนี้ เพราะจะร่วมกับโครงการทำการเกษตรก็ไม่ได้ เพราะไม่มีที่ทำกิน จะไปทำงานอย่างอื่นก็กลัวจะทำอะไรได้ ตอนนี้ก็อยู่แบบมีความสุขมากกว่าเดิมที่ต้องออกไปรับจ้างแล้ว เพราะตอนนั้นเหนื่อยมาก ภาระก็เยอะ ต้องทำงานไม่ได้หยุด ”

การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต้นแบบปิดทองหลังพระฯ บ้านโป่งลึก-บางกลอย ไม่ได้ทำให้แค่ทุกกับเพื่อนสมาชิกกลุ่มล่องแพเท่านั้นได้รับประโยชน์ ยังมีคนอื่นๆ ในหมู่บ้าน ตลอดจนแม่บ้านและเด็กๆ อีกมากมายได้ประโยชน์จากการประกอบอาหาร ขายกาแฟและสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน การแสดงรับจ้างทางเดินเท้า ฯลฯ อีกด้วย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรม บ้านโป่งลึก-บางกลอย ยังเป็นต้นแบบขยายไปยังชุมชนปกากะญออื่นๆ ในตำบลป่าแดง ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ บ้านห้วยกระซู สาลิกาแม่กำเมย อินช้าง พุน้ำร้อน และท่าเสาต่อไป

๑๖ กะเหรี่ยงผู้ภูมิใจในรากเหง้า

ประชากรส่วนใหญ่ใน ๔ หมู่บ้านของตำบล
แก่นมะกรูด จังหวัดอุทัยธานี หนึ่งในพื้นที่ต้นแบบ
ปิดทองฯ เป็นชาวกะเหรี่ยงโปว์ ที่มีวัฒนธรรม
ประเพณี และวิถีการดำรงชีวิต เป็นอัตลักษณ์
สืบทอดกันมาเป็นร้อยๆ ปี

แต่สภาวะบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้
วัฒนธรรม ประเพณีหลายอย่างถูกละเลยหรือ
ลืมนั่นคือ “วินัย กริ่งไกร” เป็นหนึ่งในเพียงไม่กี่คน
ที่ลงทุนค้นคว้า ศึกษา รักษาและเผยแพร่วัฒนธรรม
ของชาวกะเหรี่ยงโปว์ไว้มิให้สูญหายไป

วินัยแสวงหาการสนับสนุนจากหลายๆ ที่ จน
ในที่สุดสามารถจัดตั้ง “ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน
บนพื้นที่สูง” ขึ้นได้ ในพื้นที่ทำกินของครอบครัว

“ตั้งแต่เกิดก็อยู่ตรงนี้ ทำเกษตรนี่แหละ
แต่ที่บ้านทุกคนมีโอกาสดี เพราะพ่อแม่แม่จะ
ไม่มีเงิน ก็พยายามผลักดันให้ลูกๆ ทั้ง ๕ คน ได้
เรียน อาจเพราะแม่เก็บกต ที่ตอนเด็กๆ อยาก
เรียนหนังสือ แต่ตาไม่ให้เรียน พอมีลูกเป็นผู้ชาย
ทั้งหมด ก็ผลักดันให้ได้เรียนสูงๆ ทุกคน เท่าที่
จะหาช่องทางได้ ”

วินัยเองก็ได้เรียนจนจบระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต เอกพัฒนาชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี ลพบุรี แต่วินัยไม่เคยทำงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมาเลย เพราะเพื่อนๆ ทุกคนพูดเหมือนกันหมดว่า ไม่ต้องไปสมัครหรอก คงสู้ระบบเส้นสายไม่ได้ วินัยจึงหันเหไปขายขนมโตเกียวแทน และไปทั่วทั้งสังขละบุรี สุพรรณบุรี ก็ไป

“ขายของอยู่ ๔-๕ ปี ได้เรียนรู้ว่าจะทำอะไรให้ลูกค้าชอบ ก็เรียนรู้และลองไปเรื่อยๆ อยากรู้ที่เด็กชอบ อยากรู้ที่ผู้ใหญ่ชอบ ”

ระหว่างขายของ วินัยกลับบ้านมาปลูกยางพาราทิ้งไว้ จนเมื่อยางพาราเริ่มให้ผลผลิต วินัยจึงกลับบ้านมากรีดยาง ๒ ปีต่อมา การท่องเที่ยวก็เข้ามาในพื้นที่แก่งมะกรูด ระยะแรกๆ วินัยขายลูกชิ้น ขายข้าวยืด และอาหารพื้นบ้านอื่นๆ ซึ่งได้รับอานิสงส์จากการท่องเที่ยว ทำให้ขายดีมาก แต่การลงทุนทำลานกางเต็นท์ และขายอาหารกลับกลายเป็นเจ็บตัว ชีวิตลุ่มๆ ดอนๆ จนวินัยเริ่มท้อ

“นั่นก่อนที่ปิดทองฯ จะเข้ามาในพื้นที่ เมื่อปิดทองฯ เข้ามา ก็ได้รับการติดต่อให้ไปเป็นผู้ประสานงานให้กับโครงการ อาจเป็นเพราะเขาเห็นว่าผมเป็นคนตั้งใจ มีความพยายาม ได้รับมอบหมายอะไรมา ต้องทำให้ดีที่สุดมั้ง ” วินัยพูดพร้อมหัวเราะขำตัวเอง

จากการที่ได้ทำงานร่วมกับปิดทองฯ วินัยยอมรับว่ามีหลายอย่างที่ปิดทองฯ ทำได้ แต่ก็มีบางเรื่องที่ยังทำไม่สำเร็จ ซึ่งต้องพยายามกันต่อไป

วินัยเป็นหนึ่งในเกษตรกรตำบลแก่งมะกรูด ที่ได้รับการสนับสนุนระบบน้ำและการส่งเสริมการปลูกพืชเมืองหนาว แต่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และวัฒนธรรม เป็นเรื่องที่วินัยสนใจอย่างจริงจังมากที่สุด

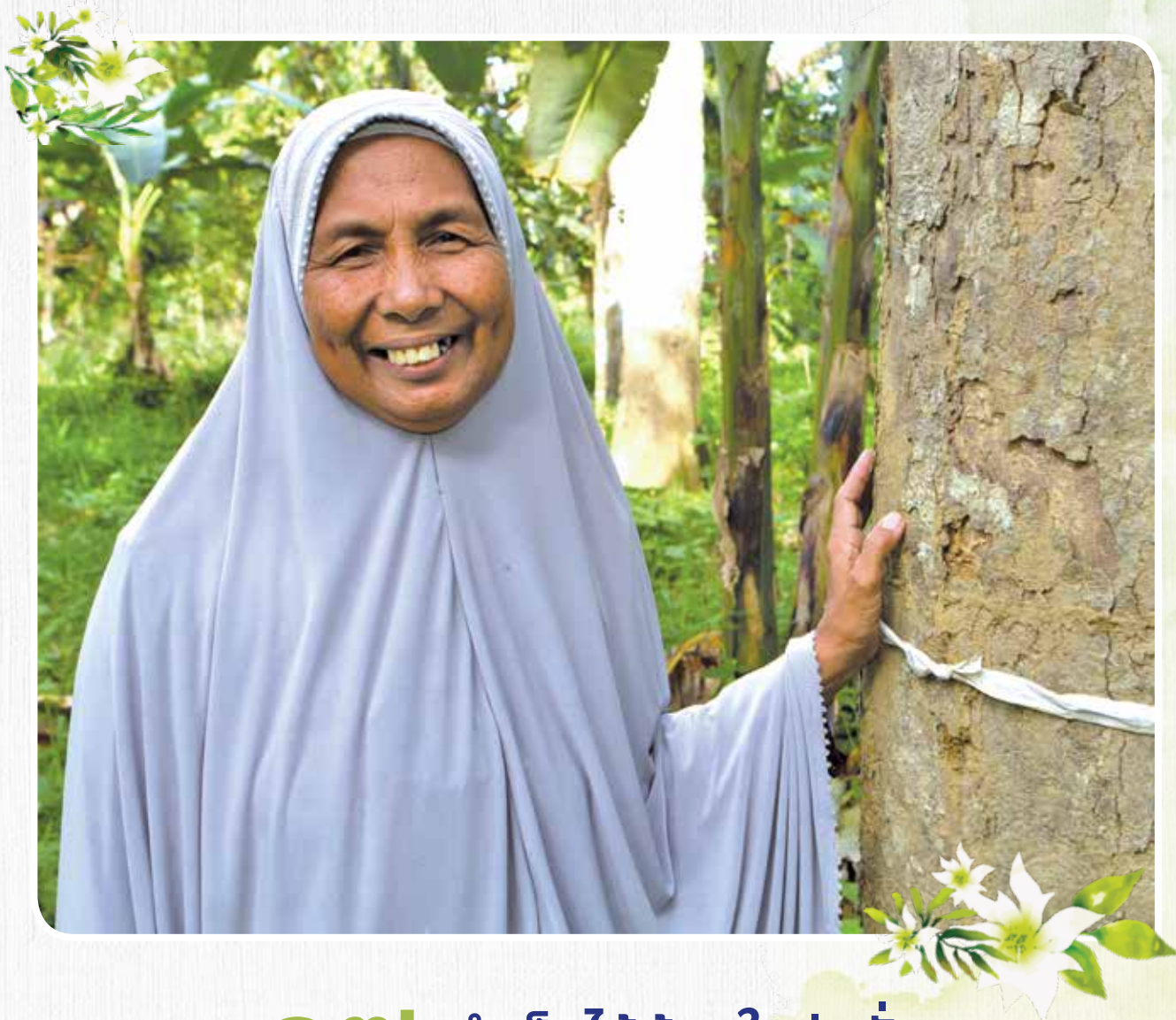

“วัฒนธรรมหลายอย่างกำลังถูกทำลาย จะทำอะไรให้กลับมาได้ ผมภูมิใจในตัวตนของเรา มีประวัติศาสตร์มีความเป็นมาที่น่ารักษาเอาไว้ อย่าง วิถีชีวิต อาหาร ธรรมชาติ ต้นไม้ โดยเฉพาะภาษาและตัวอักษรของเรา ที่ไม่เหมือนใคร ก็พยายามจะสอนเด็กๆ ต่อไป แต่เราต้องทำควบคู่กันไป คือ ต้องให้คนอยู่ได้ เลี้ยงปากท้องได้ ให้วัฒนธรรมเลี้ยงชีวิตได้ด้วย ”

การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่วินัยเริ่มต้นมาได้ ๒-๓ ปี แม้จะยังไม่สามารถขยายผลออกไปได้กว้างขวางนัก แต่วินัยก็ยังยืนหยัดว่า เขาจะยังคงมุ่งมั่นทำต่อไป

“ มันท้อไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีใครทำ ก็จะหายไป ถ้าเราไม่รู้จักตัวตนของเรา ไม่รู้จักความเป็นมา วิถีชีวิตของเรา ไม่รู้จักภูมิปัญญา ไม่มีรากเหง้า เราจะอยู่อย่างภาคภูมิใจได้อย่างไร ”

๑๗ สำเร็จได้ด้วยใจมุ่งมั่น

แวมี่เนาะ ตาละ และสามี แวอาร์ม หอบลูก ๒ คน จากบ้านเกิดที่ปัตตานี มาอยู่ที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เมื่อ ๓๐ กว่าปีก่อน

“ อยู่ปัตตานี พ่อแม่ทำนาแค่พอมีข้าวไว้กิน กะแต่งงานแล้วก็ทำนาตามพ่อแม่อยู่หลายปี แต่ก็ทำไม่ไหว ไม่ถนัด จนลุงเขาชวนให้ขายนามาซื้อสวนยางที่ยะลา ๕ ไร่ ก็ตามเขามา เพราะที่นี้ดินมันสมบูรณ์ ทำอย่างอื่นได้ดีกว่า ”

เมื่อแรกมาก็โค่นยางที่มีอยู่เดิม แล้วปลูกทุเรียนแซมด้วยกล้วย มะพร้าว ระหว่างรอทุเรียนโตให้ผลผลิต ๘ ปี แวมี่เนาะยังชีพด้วยการทำขนมเจาะหู ขนมหม้อแกง คั่วมะพร้าวขายส่งตามตลาดนัดและร้านน้ำชา รวมทั้งปลูกผักและข้าวโพด เวลาที่เหลือสองคนสามี ภรรยา มอเตอร์ไซด์คนละคัน แยกกันไปหางานหาเงิน

“ เหนื่อยไหม ไม่ต้องพูดเลย เหนื่อยเป็นธรรมดา เพราะเราเป็นคนจน ก็ต้องอดทนทำไป ”

แม้จะไม่เคยทำสวนมาก่อน แต่อาศัยใจสู้ หลังจากที่ถูกคำแนะนำ แวมี่เนาะก็ลงมือปลูกไป เรียนรู้ไป

“มันอยู่ที่เรา ใจสู้ ทำอะไรก็สำเร็จ เราคิดว่า เพื่อนทำได้ เราก็เป็นคนเหมือนเขา ทำไมจะทำไม่ได้ ก็ต้องทำได้เหมือนกัน ”

สวนทุเรียนแปลงแรกที่เราผ่อนมานาน รวมทั้งพืชผลอื่นๆ สร้างรายได้ให้ครอบครัวแวมี่เนาะประมาณ ปีละ ๕๐,๐๐๐-๗๐,๐๐๐ บาท

จนกระทั่งเมื่อปิดทองหลังพระฯ เข้ามาดำเนินโครงการทุเรียนคุณภาพ ในปี ๒๕๖๑ แวมี่เนาะเป็นหนึ่งในเกษตรกร ๑๘ ราย ที่สมัครเข้าร่วมโครงการฯ ในปีแรก

“สมัครไปโดยยังไม่รู้หรอกว่า เขาจะทำอะไร แต่การทำสวนเป็นทางของเราอยู่แล้ว เลยสมัคร ไป จากนั้นก็ไปเรียนรู้เอาตอนปิดทองฯ จัดประชุม จัดอบรม ”

จากการปลูกแบบปล่อยให้โตเอง ไม่ได้ดูแล ยามมีเงินจึงซื้อปุ๋ยมาใส่บ้าง ผลผลิตขายได้ไม่ถึงครึ่ง เพราะปัญหามากมาย ทั้งหนอนเจาะ โคนเน่า กระจอกกิน ผลเล็ก หมอนทองขายได้เพียงกิโลกรัมละ ๑๐-๒๐ บาท ชะนีกิโลกรัมละ ๒-๓ บาท มาเป็นการปลูกแบบถูกต้องตามหลักวิชาการ มีระบบน้ำ มีอาสาสมัครทุเรียนเข้ามาดูแลตรวจแปลง แนะนำให้ใส่ปุ๋ยบำรุงต้น ฮอร์โมนเร่งดอก ตัดแต่งกิ่ง ฯลฯ

“อาสาเขามาดูสวนของเรา ถามว่ามีปัญหาอะไร ก็บอกไปว่าไม่มีทุนจะซื้อปุ๋ย ซื้อท่อน้ำ ซื้ออุปกรณ์อะไร ปิดทองฯ ก็ให้กู้มา เลยต้องเป็นหนี้ปิดทองฯ ”

ทุเรียนคุณภาพจากสวนของแวมี่เนาะ ปีแรกสร้างรายได้ให้แวมี่เนาะถึง ๗๐๐,๐๐๐ บาท ราคา กิโลกรัมละ ๘๐ บาท เพราะไม่มีรูหนอนเจาะ ผลมีขนาดใหญ่ น้ำหนักดี ในปีที่สอง จากปัญหาความแห้งแล้ง วางระบบท่อน้ำไม่ทันเวลา ทำให้แวมี่เนาะมีรายได้จากทุเรียนในปีที่สอง ลดลงเป็น ๕๐๐,๐๐๐ บาท

“ปีหน้าจะได้ดีกว่านี้ เพราะวางระบบท่อน้ำครบทุกต้นแล้ว และทุเรียนของก็จะีคุณภาพดีขึ้นไปอีก เพราะเติมฉีดฮอร์โมน ให้ปุ๋ยไม่ครบตามที่เขابอก ต่อไปนี้จะเคร่งครัดมากขึ้น ”

รายได้จากทุเรียนทำให้แวมี่เนาะชำระหนี้ปิดทองฯ ได้หมดในปีเดียว และจะใช้หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่กู้มาซื้อสวนเพิ่มอีก ๑๕ ไร่ ได้หมดภายในปีนี้

ทุกวันนี้สวนทุเรียนของแวมี่เนาะเป็นที่เรียนรู้ของเพื่อนบ้าน ที่มักแวะเวียนมาถามว่า ทำอย่างไร ทุเรียนจึงให้ผลดกและคุณภาพดี

“เวลาเขามาถาม ก็จะบอกเขา เราทำแบบไหน ก็บอกให้เขาทำแบบนั้น ”

แวมี่เนาะบอกว่า ความสำเร็จในวันนี้ มาจากความเชื่อที่ยึดมั่นมาตลอดชีวิตว่า “เวลาทุกข์ ไม่มีใครจะแก้ปัญหาให้เราได้ เราต้องแก้เอง วันนี้ไม่มีข้าวกินจะอย่างไร ก็ต้องไปหาเอง ดิ้นรนเอง ต้องอดทน ขยัน และประหยัด ใช้จ่ายเฉพาะที่เป็นประโยชน์ ”

ที่สำคัญ คือ ความมุ่งมั่น “ของที่เราสงใจ เราตั้งใจจะทำ เราต้องทำให้สำเร็จ ถ้าไม่สำเร็จก็ต้องศึกษาดู เราไม่มีความรู้ ก็ต้องถามคนโน้นคนนี้ ลองผิด ลองถูก และกล้าที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงตัวเอง ”

“พ่อแม่ปู่ย่าตายายทำนา ถ้าไม่ขายที่นามาทำสวน ก็คงจะอยู่แบบเดิมๆ นั้นแหละ ”

๑๘ เมลอนออนไลน์ ขายได้ขายดี

มุตตา ตอเลาะห์ นอกจากเป็นนักเรียนนอกด้วยทุนของรัฐบาลซาอุดีอาระเบีย เป็นอิหม่ามประจำหมู่บ้าน เป็นครูสอนศาสนาในโรงเรียนพัฒนสารพิตยาแล้ว เวลานี้ยังเป็นเกษตรกรและพ่อค้ามือใหม่ที่ขายผลผลิต เป็นต้นว่า เมล่อน ข้าวโพดหวาน ผักสลัด และผักอื่นๆ ถึงผู้บริโภคโดยตรงผ่านออนไลน์ ขายดิบขายดีจนผู้ซื้อต้องสั่งจองล่วงหน้านับเดือน

จากเด็กบ้านแตก อยู่กับแม่ที่รับจ้างปลูกผักเลี้ยงดูลูกทั้งสามคน ยากจน แต่เรียนดี เมื่อเรียนจบศาสนาชั้นสิบ จึงได้รับการสนับสนุนจากครู ช่วยเหลือค่าเครื่องบิน และเงินติดตัวนิดหน่อยที่ระดมจากญาติพี่น้อง เดินทางไปศึกษาระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยในเมืองไคโร ประเทศอียิปต์ ด้วยการสมัครขอทุนช่วยเหลือนักเรียนยากจนจากหลายๆ แหล่ง

“ มีทุนของมหาวิทยาลัย ทุนของรัฐบาลคูเวต ทุนของรัฐบาลซาอุดีอาระเบีย ซึ่งผมสอบผ่านทั้งหมด แต่ตัดสินใจเลือกเอาทุนของรัฐบาลซาอุดีอาระเบีย เพราะให้มากกว่าที่อื่น ”

ในปีแรกที่ยังไม่ได้รับทุน มุตตาต้องอยู่อย่างประหยัด บางวันก็ไปรับเงินบริจาคจากมัสยิดต่างๆ ที่เรียไ้รจากสมาชิกของมัสยิด เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาจากประเทศยากจน ครั้งละประมาณห้าร้อยบาท

“ ตระเวนไปตามมัสยิดที่มีการประกาศว่าวันนี้จะมีการแจกทุน ก็ไปเข้าแถวต่อคิว ร่วมกับนักศึกษาจากประเทศอื่นๆ และคนยากจน ก็พออยู่ได้ เพราะเช่าบ้านอยู่ร่วมกัน ๖ คน จ่ายกองกลางคนละ ๑,๐๐๐ บาท เป็นค่าเช่ากับค่าอาหารสำหรับทำกินกันเองทั้งเดือน ”

ทุนที่เขาได้รับในปีถัดมาจ่ายให้เป็นเงินสดเดือนละ ๒,๕๐๐ บาท เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพราะไม่ต้องจ่ายค่าเล่าเรียน แม้จะไม่มากนัก แต่มุตตาก็บอกว่า เมื่อมีรายได้ที่แน่นอน ก็ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น จนกระทั่งเรียนจบศาสนศาสตร์

ตลอด ๑๔ ปี มุตตาเป็นครูมาโดยตลอด และไม่เคยทำการเกษตรมาก่อนเลย จนกระทั่งปิดทองหลังพระฯ เข้ามาในพื้นที่เมื่อ ๓ ปีก่อน

“ มาเริ่มปลูกผัก ส่วนหนึ่งเพราะมีอายุแล้ว ร่างกายอ่อนแอลง เลยอยากรับประทานอะไรที่ปลอดภัย ไม่มีสารเคมี และได้กินจากที่ปลูกเอง ก็เป็นความสุข ความภูมิใจ ”

มุตตาเริ่มจากปลูกพืชตามฤดูกาล เช่น แตงโม ข้าวโพดหวาน ฯลฯ บนที่ดินสวนมะพร้าวเก่าของตา ๓ ไร่ เมื่อได้รับการสนับสนุนระบบน้ำ ต่อท่อจากบ่อบาดาลเข้าแปลง โรงเรือน เมล็ดพันธุ์ และความรู้จาก ปิดทองหลังพระฯ มุตตาก็หันมาปลูกเมลอนในโรงเรือนตามที่ปิดทองฯ ส่งเสริม

“ ชอบกินเมลอน แต่ซื้อทีก็แพง ลูกละ ๒๐๐-๓๐๐ บาท เสียดายเงินก็เสียดาย ปลูกเองดีกว่า ได้กินจนเบื่อ ”

มุตตาบอกว่า เมลอนเป็นพืชที่ทำหายมาก ปลูกยาก ต้องดูแลอย่างดี ปีแรกจึงเก็บไว้รับประทานเอง ปีต่อมาผลผลิตมีมาก จึงนำออกมาขาย เริ่มจากขายในหมู่บ้านก่อน

“ เป็นพืชใหม่ ยังไม่มีใครปลูก ก็เลยขายดี คนโน้นก็อยากกิน คนนี้ก็อยากกิน ทุกคนบอกว่ารสชาติดีและมั่นใจว่าปลอดภัย ตอนแรกขายกิโลกรัมละ ๘๐ บาท ได้เงินมาประมาณ ๑๔,๐๐๐ บาท จากโรงเรือนเดียว เป็นรายได้เสริมที่ดี ”

มุตตาเริ่มมองหาตลาดให้กับเมลอนของเขา ด้วยการโพสต์ขายในเฟซบุ๊ก ใช้ชื่อว่า เมลอนมุตตา เพื่อนฝูง คนรู้จักก็เลยสั่งซื้อกันมากมาย ราคาขายดีขึ้นเป็นกิโลกรัมละ ๑๒๐ บาท ตามมาด้วยการโพสต์ขายผลผลิตอื่นๆ ในเวลาเพียงวันเดียว ทุกอย่างก็จะถูกสั่งจองจนหมด

“ทุกวันนี้สนุกและภูมิใจด้วย ต้องขอบคุณปิตทองๆ ที่นำเทคโนโลยีการเกษตรมาให้ รวมทั้งการสนับสนุนให้ชาวบ้านยืนอยู่บนขาของตัวเอง ปลุกเองกินเองได้ นี่เป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่มากเลย ”

๑๙ พลิก “ล้มเหลว” เป็น “สำเร็จ”

เมื่อปี ๒๕๔๖ **วรพล รักษา** เป็นหนึ่งในเกษตรกรผู้ปลูกมะนาวจำนวนมากในบ้านยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ๖ ปี หลังจากมีผู้นำมะนาวตาฮิตีต้นแรกมาปลูก และมีรายได้ดี ทำให้มะนาวเป็นที่นิยมปลูกตามๆ กันมา เนื่องจากให้ผลดก ไม่ต้องดูแลมาก และได้ราคาดีในช่วงฤดูร้อน

แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือ มะนาวจำนวนมากเหล่านั้น จะมีพ่อค้ามากมายเข้ามารับซื้อถึงหมู่บ้าน เฉพาะในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน แต่พ้นจากนั้นแล้ว บรรดาพ่อค้าทั้งหลายก็จะหายหน้าหายตาไปทั้งหมด จนต้องปล่อยทิ้งปล่อยขว้าง เพราะเก็บไปก็ไม่คุ้ม

“ผู้ปลูกมะนาวพยายามหาทางออกด้วยการรวมตัวกันตั้งกลุ่มวิสาหกิจผู้ปลูกมะนาว เมื่อปี ๒๕๕๒ แต่การรวมกันหลวมๆ ไม่มีกติกาและการเสียสละเพื่อส่วนรวม ก็ทำให้เกิดปัญหาขึ้นอีก เมื่อมีแต่คณะกรรมการ และญาติพี่น้องเท่านั้น ที่จะขายมะนาวนอกฤดูร้อนได้ ทำให้เป็นกลุ่มแต่ชื่อ แล้วก็ไปไม่รอด”

จนกระทั่งถึงปี ๒๕๕๙ เมื่อปิดทองหลังพระฯ และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ตลาดให้ส่งมะนาวไปจำหน่ายในห้างแม็คโคร สาขาน่าน ได้สำเร็จ มีการอบรมให้ความรู้ในการดูแล ตัดแต่งกิ่ง เพื่อให้ได้มะนาว คุณภาพดี รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มฯ ขึ้นอีกครั้ง มีการเลือกตั้งกรรมการมาทำหน้าที่รวบรวม ผลผลิต รับซื้อและจัดสรรโควตาอย่างเป็นธรรม บรรจุนำส่งห้างตามจำนวนและเวลาที่กำหนด

ช่วงแรกของการรวมกลุ่มฯ มีปัญหาเมื่อระดมทุนได้เพียง ๕๔,๐๐๐ บาท ไม่เพียงพอในการรับซื้อมะนาว กลุ่มฯ หาทางออกด้วยการยืมเงินกองทุนปลูกป่าของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ๔๐๐,๐๐๐ บาท มารับซื้อมะนาว ทำให้สามารถเดินหน้าได้และสามารถชำระหนี้ได้หมดภายในปีแรก

แต่การมีเงินเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่คำตอบที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะนาวบ้านยอดประสบความสำเร็จ หากแต่การมีกฎระเบียบที่ชัดเจน มีความสามัคคี วินัย ซื่อสัตย์ เคารพกติกา และเสียสละเพื่อส่วนรวม ทำให้ในเวลาเพียง ๒ ปี วิสาหกิจผู้ปลูกมะนาวบ้านยอดก้าวผ่านความล้มเหลวในอดีต มาเป็นวิสาหกิจชุมชน ดีเด่นระดับประเทศ รางวัลรองชนะเลิศ ในปี ๒๕๖๑

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกมะนาวบ้านยอด
มีสมาชิก ๙๖ ราย พื้นที่ปลูกมะนาว ๕๘๙ ไร่ และ
มี วรพล รักษา เป็นประธานกลุ่มฯ

“ผมเอง ตอนแรกปลูกมะนาวแค่ ๒ ไร่ แล้วก็
มาปลูกเพิ่มเมื่อปีก่อนอีก ๔ ไร่ รวมแล้วประมาณ
๒๕๐ ต้น ช่วงหน้าแล้งขายมะนาวให้กลุ่มฯ ได้
ราคากิโลกรัมละ ๔๕-๖๐ บาท หน้าฝน ราคาต่ำสุด
อยู่ที่กิโลกรัมละ ๑๐ บาท ๒ ไร่ที่ปลูก เก็บอาทิตย์
ละครึ่ง ครั้งหนึ่งได้ ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ บาท มีรายได้
ทั้งปีละครับ”

วรพลเล่าว่า ประสบการณ์ครั้งแรกสอนให้ทุกคน
รู้ว่า กลุ่มฯ จะต้องมีการระเบียบ และต้องมีความเป็นธรรม
เปิดทองฯ ก็เข้ามาช่วยดูแลแนะนำในช่วงแรกๆ

คณะกรรมการวิสาหกิจผู้ปลูกมะนาวบ้านยอดใน
ปัจจุบัน แบ่งหน้าที่เป็น ประธาน รองประธาน เลข
าเหรัญญิก ฝ่ายคุณภาพ ฝ่ายจัดหาสินค้า และฝ่าย
ประชาสัมพันธ์ กรรมการมีวาระคราวละ ๒ ปี มีการ
จัดสรรผลกำไร ร้อยละ ๕๐ เข้ากองทุน เฉลี่ยคืนหุ้น
ร้อยละ ๗ เพื่อสาธารณประโยชน์ร้อยละ ๓ สวัสดิการ
ชุมชนร้อยละ ๕ ให้กับผู้ที่เอามะนาวมาขายให้กลุ่มฯ
มาก ร้อยละ ๕ และค่าตอบแทนกรรมการร้อยละ ๓๐

เมื่อปีที่แล้ว วิสาหกิจฯ รับซื้อมะนาวร้อยละ ๘๐ ของมะนาวทั้งหมด สามารถส่งเฉพาะห้าง แม็คโครได้มากกว่า ๑๓๐ ตัน บางส่วนส่งให้ ร้านอาหาร พ่อค้าในจังหวัดพะเยาและสุพรรณบุรี ที่กลุ่มฯ จัดหาตลาดได้เอง และมีแนวโน้มว่าตลาด จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

“เรากำลังวางแผนขยายตลาดให้ได้ก่อน แล้วค่อยขยายสมาชิกและพื้นที่ปลูก เพราะยังมี อีกหลายหมู่บ้านที่ปลูกมะนาว จะได้ช่วยกันไป”

หน้าของวรพลเปลี่ยนไปด้วยรอยยิ้ม เมื่อเขา กล่าวถึงทำयाว่า “สิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการ ทำงานหนักเพื่อส่วนรวมของเขา คือ ความภูมิใจ ที่ทำประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน”

“แต่สักวันเมียคงทิ้ง เพราะตัวเองไม่ได้ งานเลย ได้แต่ให้ชาวบ้าน...”

๒๐ โรงพยาบาลนี้ดี มีนาข้าว เล้าไก่ และแปลงผัก

พื้นที่ ๑๕ ไร่ จากทั้งหมด ๓๐ ไร่ ของโรงพยาบาลร่งคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนที่ไม่ได้เป็นอาคารผู้ป่วยและที่ทำงานแล้ว คือ นาข้าว บ่อปลา แปลงผัก และเล้าไก่ ซึ่งเกิดจากน้ำพักน้ำแรงของบุคลากรทุกคนในโรงพยาบาล ตั้งแต่ ผู้อำนวยการ แพทย์ พยาบาล เภสัชกร ไปจนถึงเจ้าหน้าที่ร่วม ๗๐ คน ตั้งแต่หักล้างถางพง ปรับพื้นที่ ขุดบ่อ ยกแปลง ปลูก และปลัดกันมาดูแล ทุกเมื่อที่ว่างเว้นจากภารกิจบริการผู้ป่วย

หลังจากความพยายามในการควบคุมงบประมาณ ประหยัด และตัดทอนลดค่าใช้จ่ายมาหลายวิธี เพื่อให้มีงบประมาณเหลือมาพัฒนาโรงพยาบาล แต่ก็ได้เพียงน้อยนิด เนื่องจากโรงพยาบาลร่งคำเป็นโรงพยาบาลขนาดเล็ก ขนาด ๓๐ เตียง ทำให้มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ทางเลือกหนึ่งในการช่วยเหลือตัวเองที่ทุกคนเห็นพ้องกัน คือ การใช้พื้นที่ว่างของโรงพยาบาลให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้วยการทำเกษตร

นายแพทย์ประธาน ศรีจุลฮาด ผู้อำนวยการโรงพยาบาลร่งคำ บอกว่า โดยพื้นฐานที่ทุกคนเป็นลูกหลานเกษตรกร หลายคนสนใจทำเกษตรที่บ้านอยู่แล้ว กับทั้งนโยบายอาหารปลอดภัยและโรงพยาบาลสีเขียวของกระทรวงสาธารณสุข จึงเริ่มต้นด้วยความคิดที่จะปลูกผักอินทรีย์ก่อน เพื่อนำมาปรุงเป็นอาหารผู้ป่วย

“ชีวิตนี้ไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะเป็นเกษตรกร เพราะจบหมอมาก็จะเป็นหมอ นี่แหละ หมอไม่มีความรู้เรื่องปลูกผักหรอก รู้แต่เรื่องรักษาคนไข้ จึงต้องไปขอความช่วยเหลือจากบิดทองหลังพระฯ ที่อยู่ในพื้นที่อยู่แล้ว”

การลงมืออย่างจริงจังจึงเริ่มขึ้น ราวปลายปี ๒๕๖๑ ด้วยการระดมกำลังบุคลากรของโรงพยาบาลถากถางพื้นที่อยู่สามวันเต็ม เตรียมดิน ยกแปลง ขุดบ่อน้ำ สร้างเล้าไก่

แล้วก็มาถึงการวางแผนปลูก “นักโภชนาการจะทำรายการ
ผักที่ใช้มาก ใช้บ่อย ซึ่งทั้งหมดก็ประมาณ ๒๖ ชนิด แล้วก็
วางแผนปลูกให้มีผักหมุนเวียนใช้ได้ตลอด ไม่ต้องซื้อ ”

นอกจากคำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาแล้ว โรงพยาบาล
ร่งคำยังได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์เพาะปลูกต่างๆ ถากน้ำตาล
เมล็ดพันธุ์ผักพันธุ์ปลานิล และไก่๑๒๐ตัวจากปิดทองหลังพระฯ
ซึ่งสามารถเก็บไข่ได้วันละเกือบร้อยฟอง ส่วนหนึ่งเป็นอาหาร
ผู้ป่วย ส่วนที่เหลือจำหน่ายให้กับบุคลากรของโรงพยาบาล
ที่ต้องสั่งจองคิวล่วงหน้า ๑-๒ สัปดาห์เลยทีเดียว

นายแพทย์ประธานกล่าวยิ้มๆ ว่า “ คงต้องเลี้ยงไก่
เพิ่มอีก แล้วต่อยอดสร้างแบรนด์ การันตีว่าเป็นไข่จาก
โรงพยาบาล น่าจะขายดี ตอนนี้กำลังศึกษาหาวิธีลด
ต้นทุนอาหารไก่ เอาหยวกกล้วย ผัก มาผสมดู ”

ปีแรก คือ การทดสอบปลั้งกาย ปลั้งใจของทุกคน
ว่าจะสามารถผ่านพ้นไปได้ไหม ด้วยการปลูกผัก เลี้ยงปลานิล
เลี้ยงไก่ ทำน้ำหมักชีวภาพ เพียงสามเดือนเท่านั้น ก็พิสูจน์
ได้ว่า ทุกคนสามารถผ่านบททดสอบได้อย่างไม่ยากเย็น ปีที่สอง
แปลงผักจึงขยายเพิ่มมากขึ้น และเกิดนาข้าวในพื้นที่สิบไร่ขึ้น
ในโรงพยาบาล

“ กำลังปรึกษาวางแผนกับปิตทองฯ ให้ได้ผลผลิต
มากพอ ให้ทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นผลผลิตของโรงพยาบาลเอง
มีพื้นที่ว่างตรงไหน ก็จะขยายต่อไปอีก ”

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลร้องคำกล่าวต่อไปว่า นอกจากช่วย
ลดรายจ่าย สร้างรายได้สำหรับเป็นเงินหมุนเวียนในการทำ
เกษตรแล้ว ผลพลอยได้ที่สำคัญที่สุดที่ทุกคนได้รับ คือ สุข

“ เครียดจากงาน ป้ายๆ ลงมาเดินดูก็มีความสุขแล้ว
และยังเป็นธรรมชาติบำบัดสำหรับคนไข้ด้วย เดินเข้ามาดู
ทุ่งข้าว เห็นข้าวเขียวๆ ทำให้รู้สึกสดชื่น อาการป่วยก็หาย
ไปแล้วครั้งหนึ่ง ไม่ต้องใช้ยา ”

นายแพทย์ประธาน วาดแผนไกลไปถึงอนาคตว่า ถ้าแปลง
เกษตรของโรงพยาบาลไปได้ดี และได้รับความร่วมมือจาก
ภาคี อาจสร้างรายได้ให้กับโรงพยาบาลอย่างเป็นกอบเป็นกำ
ทั้งจากการจำหน่ายผลผลิต เป็นจุดเช็คอิน เป็นที่พักผ่อนหรือ
โฮมสเตย์ เป็นรายได้ให้โรงพยาบาลสามารถพัฒนาอาคาร
ผู้ป่วยทั้งคนไข้นอก คนไข้ใน พัฒนาความสามารถและ
มาตรฐานในการให้บริการ รวมทั้งอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้ดี
ยิ่งขึ้น เป็นที่ประทับใจของประชาชน ด้วยยุทธศาสตร์ “ใช้นา
ใช้สวนล้อมโรงพยาบาล”

